xp̄i ſeruus non eſſem. Nec obſtat ꝙ in ꝯtrarium dici poſſet dilectꝰ
deo et hominibus. Nam id quod dicit apoſtolꝰ. Si hominibꝰ pla
cerem. hoc in ſenſu dictū ſcito, quo nonnunꝙ̄ homines ſumus non
angeli. Iuxta illud ſciant gentes quoniā hoīes ſunt. qḋ ad illum
referendū eſt intellectum quo dr̄. homo cū in honore eſſet. non in
tellexit. ꝯparatus eſt iumentis inſipientibꝰ. et ſimilis factꝰ eſt illis
Quod vero dictū eſt dilectus deo et hominibꝰ. ad illū eſt intelle
ctum referēdum. quo ſcd̄m mūdi ſapientē. hominū genꝰ arte et
rōnibus viuit. et quo ſcd̄m eos homo eſt animal rōnale. qḋ quidē
rōnale a mortalibꝰ ſepat exiſtēs nobis et dijs cōmune. Quid igit
miri ſiqs dilectus eſt deo et hominibꝰ in eo qḋ habet cū dijs cōe.
in eo quo etiā ſcd̄m doctrinam mundane ſapientie extendit ſe ſup
humana ad immortalia et diuina. Iā quodamō p differentiā hm̄oi
a mortalibꝰ ſepatus, et quodamodo deificatꝰ. cōcordat illud aug
de iohe euangeliſta. Nec eſt ſapientia que in cor hoīs nō aſcendit
et q̄uo aſcendit in cor iohannis. Dici pt̄ ꝙ iam homo nō erat. ſȝ an
gelus eſſe cepat. magis autē ꝯcordat dictū damiani qui dicit de
eodem. Deificatus deificantem intrauit in deum. Sed et mundi ſa
piens p̄miſſis in hoc etiā ꝯcordat ꝙ dicit. ꝙ hoīes dij fieri dicūt
ꝓpter virtutis excellentiam.

¶ Explicit octauꝰ liber de ꝯſolatōne theologie. Incipit liber no
nus ꝯtinens ꝯſolatōnum remedia oportuna ꝯtra illa turbatiua q̄
opponuntur delicijs et voluptati.

¶ Capitulum primum continēs conſolationes ſup carentia volu
ptatis et deliciaꝝ. ſeu vite voluptuoſe et delicioſe.

NOno principaliter quindecim triſtibꝰ ad ſupradictā
dn̄am ꝯſolatricem accedentibꝰ. primo omnium vnus
ex eis eidē de voluptatis et deliciaꝝ. ſeu vite volu
ptuoſe et delicōſe carētia nō ſine triſticia ē ꝯqueſtus.
at illa de puellis ſe ꝯcomitantibus vndecim p ipius
conſolatōne prouidit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima itaq̄ȝ puella ad eundē triſtem ſic ait. O homo cur appe
tis non bona. de quoꝝ carentia triſtaris. Vis ſcire ꝙ illa non
ſint bona. Audi queādmod et ſupiꝰ ſoror mea īduxit illuſtrē Sene
cā hoͦ pulcre deducentē. Aut iſta inq̄t bona nō ſunt q̄ vocant. aut
hō felicior deo ē. q̄ em̄ nobis bona videt nō habȝ in vſu deꝰ. nec
em̄ libido ad illū. nec epulaꝝ lauticia. icredibile aūt ē bona deo
deeſſe. Hoc ip̄m argum̄tū ē bona nō eſſe q̄ deo deſunt. Adde ꝙ mlta
ta q̄ bona videt aīalibus ꝙ̄ hoī pleniora ꝯtingūt. Illa cibo auidiꝰ
vtunt. venere nō eque fatigant. virium illis maior ē firmitas. ſe
quit vt multo feliciora ſint hoīe. nam ſine neq̄cia, ſine fraudibus
degūt. fruunt voluptatibꝰ ſine vllo pudoris aut penitētie metu.

II. CONSIDERATIO.

Secūda puella ſic ad triſtem ait Iam tibi oſtendit ſoror mea nō
eſſe bonas voluptates. ego tibi nūc oſtendaꝫ ꝙ ſint male. Au-
di ꝺ hoc p̄dictum illuſtreꝫ Senecā loquor. Quis inquit hoſtis in
q̄ꝫ ꝙ tam ꝯtumelioſus fuit ꝙ in quoſdam voluptateſ ſue. quidaꝫ ſe
voluptatibus mergunt. quib⁹ in cōſuetudinē adductis carere nō
poſſunt. ob hoc miſerrimū eſt quo eo ꝓuenerint vt illis que ſupua-
cua fuerūt facta ſunt neceſſaria. ſeruiunt itaqꝫ voluptatibus. non
fruunt. et mala ſua qꝺ maloꝝ vltimū eſt. amant. hec ille illuſtris
de voluptatum malicia. quā et nequiciā ex ſimilib⁹ effectibus vo-
cat illa ſolennis boetiana ꝯſolatrix ſic dicens. Quid de corpis vo-
luptatibus loquar. quaꝝ appetentia quidē plena ē anxietatis. ſa-
tietas vero penitētie. quantos ille morbos. ꝙ intolerabiles dolo-
res quaſi quendam nequicie fructū ſolēt referre corpibus. Quaꝝ
quidem motus quid habeat iocunditatis ignoro. triſtes vero eſſe
voluptatum exitus quiſquis reminiſci libidinum ſuaꝝ volet itel-
ligit. hec illa cui⁹ muſa ꝯſequēter idip̄m fere teſtatur in hec v̄ba
Habet hoc voluptas omnis. ſtimulis agit fruenteſ. apiūqꝫ par vo-
lantū vbi grata mella fudit. fugit et nimis tenaci ferit icta corda
morſu. Quid plura. Profecto muſe huic etiaꝫ princeps ille phoꝝ
areſtotiles videtur breui ſermunculo ꝯcordare. Penitudie inquit
replentur praui. mox em̄ triſtantur qꝺ prius delectati ſunt.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella triſtem p̄miſſa ex cauſa ꝯtriſtatum ſic alloquit.
voluptuoſam ſeu delicioſam vitam deſideras. quā bonaꝫ vitā
ſeu bene viuere appellas. Sꝫ erras plane. nimiꝝ voluptates ipaꝫ
vitam corpis impugnant. et bone vite que p̄cipue penes animam
attenditur repugnāt. Vis primū ſcire. Audi ſenecam. P̄t inquit no-
ſtra ꝓuidentia longiorem ꝓrogare huic corpuſculo moram ſi vo-
luptates quibus maior pars perit pōterim⁹ regere et cohercere.
ex hac autoritate argue ad ꝓpoſitum per ſenſum contrarium. Vis
autem et reliquum ſcire. Audi tullianam ſententiaꝫ id teſtantem.
Om̄es inquit bene viuendi rōnes in virtute ſunt collocande. Non
igitur in voluptatibus. Audi et magnum patrem Auguſtinū. Ta-
le inquit bonum eſt deus vt nemini eum deſerenti bene ſit. Sꝫ nun-
quit deū deſerit hō voluptuoſe viuens. vtiqꝫ. eo em̄ deū deſerit q°
amorem dei. quippe qui manet in caritate in deo manet. et deus in
eo. Sed teſte gg. tanto vnuſquiſqꝫ a ſupno amore diſiungit. quan-
to inferius delectatur. ſ. ꝑ voluptatem. deo igitur ꝓximius ad he-
renti nihil cum voluptate. Audi rurſum ſenecam. In voluptate in-
quit nihil eſt magnificum. nihil eſt qꝺ naturam deo ꝓximam dece-
at. menbroꝝ vilium ac turpium miniſterio veniens exitus fedat.

IIII. CONSIDERATIO.

QVarta puella ſic ait.horreres homo voluptates.ſi quid eſſent
ꝑfecte ſcires. Ecce em̄ ſpine ſunt. Sūt et arma dyaboli. Quip
pe ꝙ ſpine ſint que verbū dei ſuffocant.teſtat᷑ ſaluator in euāgeͦ.
dum em̄ ſunt ſic animam ſauciant.vt verbi dei capacē eſſe minus ſi
nant. Porro ꝙ ſint arma dyaboli.hoc papalis ep̄la nobis inſinu=
at. Ociositas inq̄t et voluptas arma ſūt antiq̄ hoſtiſ ad miſeraſ ani
mas capiendas. Ecce capiendas inquit.q̄d intellige.vl̄ ad mortē.
vel ad ſpūalium bonoꝝ.et internorum dep̄datōnem nō mediocrē.
Dicente quantū ad hoc magno patre. Si habet animus vnd̄ oble=
ctetur intrinſecus. ſine delicijs manet interius. ꝓpter q̄d et pater
clareuallis. Effuſus inquit animus ex̄ ſe damna interiora non ſen
tit. q2 nec intus eſt ipe. ſed in ventre forſitā.vel ſub ventre. at vo
cum in ſeip̄am animam redierit: cognoſcet ꝙ crudeliter miſera ſe=
metip̄am euiſcerauerit. Hec p̄r ille. Qua in re penſandum.ꝙ anima
vel in mortem ꝓp̄am.vel in internoꝝ ſuoꝝ damnoſam euiſceratōꝫ
et dep̄datōnem ſuoꝝ ſpūalium antiqui hoſtis armis vtitur.q̄ prius
papalis ep̄la ociositatem et voluptatem nominauit. Sed cur in ea
ociositas ꝑmittitur voluptati? Hoc ꝑfecto ideo eſt.q2 ip̄a ocioſi=
tas occaſio eſt voluptatis. Nimirum in homine ocioſo hoſtis anti
quus dictam voluptatis in perniciem anime pꝛiter et corporis fabri
cat armaturam.

V. CONSIDERATIO.

QVinta puella ſic ait homini voluptates appetēti. Si delecta=
ri queris: cur non in eis rebus q̄ multū ꝯtinēt delectatōis.et
non in eis que ꝑparum? Vis ſcire in quib9 multum? volo inq̄s. Sꝫ
queſo primus reſpondeas quid tibi videt᷑. Videtur forſan inquieſ
in lauticia epularꝫ et ceteris in quib9 vulgus delectatur. Sed tu
plane falleris tanꝙ is qui offam quereret et panē ſiccū aq̄ forinſe
cus ꝑfuſum tenuerit inueniret. Audi illuſtrem ſenecam. Hec iquit
quibus delectatur vulgus tenuem habent ac ꝑfuſoriam volupta=
tem. Itidem dico falleris. quia in rebus credis multum delectari
corpori vel anime nociturif. Auctor em̄ reꝝ ne ſapent hoies nō que
ſurſum ſunt. ſed que ſup terram. tanꝙ ſi fas eſt dicere aſtutiſſimus
nichil delectabile fecit interrenis.quin l̄ eſſet anime vl̄ corpori.aut
vtriqꝫ nocituꝝ. atqꝫ ideo formidandum. cuius horror delectatōi
admixtus non ſinit ipſam eſſe multam p̄ſertim extenſiue.et maxime
apud catholicos. cum etiam homo nō fidelis prauos dicat reple
ri penitudine et mox triſtari prius delectati ſunt. Repleri vero pe=
nitudine. et delectari. non ſtant ſimul. Demum penitudo vicia re=
ſpicit virtutibus oppoſita.et ſi multuꝫ queris delectari. viſqꝫ ſcire
in quibus magis. Nota gregoriuꝫ hoc egregio ſuo teſtimonio de=
clarantem. abſit inquit vt tanta ſit delectatio in vitijs.quanta eſt
in virtutibus.

VI. CONSIDERATIO.

SExta puella ad hoīeꝫ voluptates appetentem ſic loquit᷑. Elige homo quod vis. aut voluptatibꝰ libere vti. aut a voluptatibus reſtringi. Dices forte reſtringi nolo. certe in hoc opandꝰ es iumento inſipienti et ſimilis illi. Nempe ſi licentia tibi conceditᷣ atqꝫ optunitas libere voluptatibus pfruendi. nō eſt ſignum in bonum. ſed ſimilis eris vitulo mactando. et ſignū habes ꝑpetue mortis e uicino. Nōne docꝫ hoc gregorij egregia quedam hominis ad vitulum opatō. ſub cuius vituli typo de hoīe voluptuoſo loqueſ. Vitulus inquit mactandꝰ liber ad debitam mortem currēs. effrenatis voluptatibus vtitur. qꝛ et vitili qui mactādi ſunt in liberis relinquunt᷑ paſcuis. Iuſtus a delectatōnis tranſitorie iocunditate reſtringit᷑. qꝛ etiā nimiꝝ vitulus ad laboris vſum deputatus ſub iugo retinet᷑. Hec ille egregius pater. q̄ mortē exprimit. ad quā in ſimilitudinē vituli comedētis fenū paſcuale effrenate voluptuoſus damnatur. Sꝫ licet ſubiungat iuſtꝰ a delectatōnis tranſitorie iocunditate reſtringit᷑. tn̄ non exprimit quid inde boni ꝯſequatur. Cur hoc. forte qꝛ aliūde ſatis notū eſt etiā hijs qui foris ſunt illuſtri ſeneca de hoc loquēte Si vis inq̄t in ꝑpetua voluptate eſſe nō voluptatibꝰ adiciendum. ſed cupiditatibus detrahendum.

VII. CONSIDERATIO.

SEptima puella ad hominem voluptatū carentia ꝯtriſtatum ſic ait. Tu negligis manna abſconditum diuinaꝝ conſolationuꝫ omnis ſuauitatis habens delectamentū. cuius etiā in hoc mortali corpe poſſes ꝯſequi vel guſtū. ſi non ꝑ̄eligeres et diligeres carnales voluptates non habentes ſolidum delectamtum. ſꝫ amaruꝫ finaliter lamētum. ꝓpter qd̓ qꝛ carnales ſunt. ideo carnibꝰ opantur. et qꝛ rudibus placent. Ideo groſſis eſculētis minus delicatis denotantur. quia vero finaliter amarum ſequitur eas lamentum. Ideo per cepas que lacrimas educunt ab oculis deſignātur. et vtētes eis tanꝙ̄ puerſi ſeu puerſum habentes appetitum vituperantur. quod per gregoriuꝫ tanꝙ̄ in figura egregie edocetur. Filij inquit iſrahel māna deſerētes cū peponibꝰ et carnibꝰ. porros. cepaſqꝫ q̄ſierunt. qꝛ videlicet puerſe mentes gr̄e dona deſpiciunt ꝓ carnalibus voluptatibus laborioſa huius vite inania lacrimis plena cōcupiſcunt. Hec gregoriꝰ.

VIII. CONSIDERATIO.

OCtaua puella ad hominē ſup voluptatū carentia ꝯſolandū ſic ait. In primo eſt vt diſcas voluptates eſſe delectatōes ſeu cōſolatōes caducas. Sꝫ et hoc ex ſupiꝰ dictis patet. Nōne aūt caducis delectatōibus bonū ē carere. Eſt vtiqꝫ. Siquideꝫ hee caducum morbū inducūt anime. et tandē etiā corpi. cadentibꝰ ipis ob caſū peccati in ignē inferni. Quid ni caducū morbū inducāt caduce exiſtētes. nēꝑpe cū ſancto ſanctꝰ eris. et cū pfecto pfectꝰ. Quid igitur ſi etiā pari mō. cū infecto infectꝰ eris. et cū caduco caducꝰ.

NONA·CONSIDERATIO·

NOna puella ad ſepedictum hominem ſic ait· merito nullꝰ tri-
ſtari. quinimmo potius gaudere debet quilibet ſi deſolatõibꝰ
ꝯſolatõnem ſanctam· ſi vanis verã· ſi caducis eternã· ſi ꝑmis ſum-
mam ꝯſolatõeȝ· ſi minutiſſimis torrenteȝ voluptatis· ſi cinere cele-
ſtem dulcedieȝ· ſi veneno diuinum balſamũ· ſi illecebris cariſma-
ta ſpũs· ſi deniqȝ tenebris lucẽ excludentibꝰ careat· Sȝ quid· Pro
fecto heccine ſunt ꝯſolatões. delectatões. et voluptates mũdane
Ita eſt plene· Audi illum clereuallẽſem dulciſſimũ· Vndiqȝ inquit
ſe ingerit amor mundi cum ꝯſolatõnibus· immo deſolatõibꝰ ſuis·
obſeruat aditus· ꝑ feneſtras irruit· mentem occupat· ſȝ non eius q̄
dixit rẽnuit ꝯſolari anima mea· memor fui dei· et delectatus ſum·
ꝑoccupatum nẽpe ſecularibus deſiderijs animũ delectatõ ſancta
declinet· miſceri non poterũt vera vanis· eterna caducis· ſpũalia
corꝑalibus· ſumma ꝑmis· vt ꝑiter ſapias que ſurſum ſunt et q̄ ſuꝑ
terram· Vnde et benigniſſimꝰ ille magiſter ait· Rogabo patrem et
alium paclitum dabit vobis ſpm̄ veritatis· qui maneat vobiſcum i
eternum· Audiat qui huic ſterquilinio ſemꝑ inheret· qui carneȝ fo
uet· in carne ſeminat· carnem ſapit· nichiloĩꝰ ꝯſolatõnem ſuperne
viſitatõnis illum torrentẽ voluptatis· illã ſaꝑe grãm ſpũs vehemẽ
tis· qua vt veritas ip̃a teſtatur· nec cum ip̃a quidem verbi carne ꝑ
cipe vllatenus apoſtoli meruerunt· Errat omnino ſiq̄s illã celeſtẽ
dulcedinem huic cineri diuinum illud balſamũ huic veneno· cari-
ſmata illa ſpũs miſceri poſſe huiõi illecebris arbitratur· nulla cõ-
uentõ veritati et vanitati· luci et tenebris· ſpũi et carni· igni et te-
piditati· Sed dum illa moratur· inquies ſine aliqua ꝯſolatõne eſſe
non poſſum· immo vere ſi moram fecerit· expecta eum· q̄r veniet et
non tardabit· Apoſtoli decem dies in hac expectatõe ſederũt pſe-
uerantes vnanimiter in orõne cum mulieribꝰ et maria matre iħu·
cui nos gratie pro noſtre exiguitatis modulo prepãtes exinanire
per omnia noſmetipſos et a delectatõnibꝰ miſeris et caducis ꝯſo
lationibus euacuare ſtudeamus dilectiſſimi corda noſtra· Nec il-
le pater·

X·CONSIDERATIO·

DEcima puella ſic ait ad hominem antedictum· Cur de carẽtia
turbaris terrene voluptatis· cuius copiam ſi haberes diui-
narum viſitatõnum inopiam incurreres. ac a deo tanq̄ tepidus et
abhominabilis euomendus eſſes· Audi patrem clareuallis· Amãt
inquit in carne ſua terrenas conſolaciunculas· ſiue in verbo· ſiue
in ſigno· ſiue in facto· ſiue in aliquo alio· et ſi hec interrumpunt
aliñ· non tamen penitus rumpunt· Inde eſt q̄ raro affectões ſuas

dirigunt in deum · et eoꝝ ꝯpunctō non ꝯtinua · ſed horaria eſt · Im
pleri autem viſitationibus domini anima que hijs diſtractioni=
bus ſubiacet non poteſt · · et quanto magis illis euacuabitur · tan
to amplius iſtis implebitur · ſi multum · multum · ſi parum · parum ·
vel forte ſi magis probas · nunꝙ̄ iſte illis miſceri poterunt · nō em̄
ſpūs et caro · ignis et tepiditas · in vno domicilio ꝯmorantur . p̄ſer
tim cum tepiditas ipī dn̄o ſoleat vomitum ꝓuocare ·

XI · CONSIDERATIO ·

Undecima puella ad antedictum homīꝫ ſic ait · Si nō mouent
theologica . moueant te ł philoſophica ad gaudendū magis
ꝙ̄ dolendum de carentia corꝑaliuꝫ voluptatū · Ecce em̄ quid dicit
princeps philoſophoꝝ areſtotiles vir gentilis . qui ī articulo mor
tis ꝯſtitutus ꝯgregatis circa ſe alijs mundi ſapientibus ſuis diſci
pulis locutus eſt in hec verba · qn̄ homo dominatur voluptatibuſ
ſuis . et cohercet naturam ſuam horrendo oblectamēta corꝑis que
immundant ipām · ſed inquirit delicias anime in addiſcendo ſcien=
tiaſ dei . et intelligit ſecreta ſua · tunc apti ſunt oculi anime . et deli
ciantur multum . et delectabitur delectatione diſſimili delecta=
tionibus corꝑis · quia omnes ille tenebre corꝑis finiuntur et ter=
minantur in nichilum . et deſtruunt ſubſtantiam ſuaꝫ et faciūt ipm̄
deſcendere ad interitum · hec ille · et quid adhuc egemus teſtibus .
ecce ab hijs qui foris ſunt ꝯtra te teſtimonium ꝓhibetur ·

Capitulū ſecundū ꝯtinēs ꝯſolatōes ſuꝑ carentia deliciaꝝ ſen
ſibilium ſeu voluptatum ſecundū ſenſus ſeu potentias ſenſitiuas ·

Secundo poſt p̄miſſa dominam cōſolatricem adijt tri=
ſtis alius de ſenſibilium deliciaꝝ ſeu voluptatuꝫ ca
rentia ꝑturbatus · cui ipā ꝓ ipſius conſolatōne mox
duas de ſuis puellis adiunxit ·

I · CONSIDERATIO ·

Prima igitur puella ad hominem illum ſic ait · Profecto quā=
to magis ſenſus ſeu ſenſitiuas potentias dum ꝑegrinamur in
corꝑe delicijs curamus deficere · tanto illa ſuꝑior naturaqꝫ ipāꝝ
domina ꝯſtituta mens humana famelica magis relinquitur ſuis ī
ternis refectōnibus a deo ꝓmiſſis deſtituta · Nempe celeſtis ꝑatriſ
familias diſpenſator ꝓmptuaria cuius plena · cuius cella vinaria
abundat in conuiuium vindemie defecate populo dei exhibenduꝫ
qui in celis diſponit nobis menſam vt edamus et bibamus ſuꝑ mē
ſam eius · etiam hic nequaꝙ̄ volens dimittere nos ieiunos ne defi
ciamus in via . ſic alloquitur dulciter viatores · Venite inq̄t ad me
qui laboratis et onerati eſtis et ego reficiam vos · Nimiruꝫ mente
refici ſi volumꝰ appropinquemꝰ ei neceſſe eſt · Ipē nāqꝫ dꝫ paſcha
noſtrum · Ab eius aūt interno refectorio vtpote in clauſtro anime
ꝯſtituto · diſtamus remotius duꝫ non ſine multiplcibus peccatoꝝ

oneribus et curaꝝ laboribus extra clauſtrū ad curias ſenſuū ani=
malium nos cōferimus. curantes illic exquiſita deliciaꝝ pabula
ipis animalibus ſenſibꝰ tanꝙ viliſſimis animalibꝰ et ſuillis vili=
bus miniſtrare. Quo fit ꝓfecto ꝙ cum animalis homo q̄ ſunt ſpūs
nō ꝑcipiat a ſpūali refectōne neduz ieiunaz relinquimꝰ. verū etiā
impie famelicā eſſe facimꝰ mentē internā quā tāꝙ ſpōſam pulcer=
rimam conſortem ſimilem ſibi habere voluit. immo et creauit ſecūd
ſuam ymaginem ipe deꝰ. verum ſi quod tolerabiliꝰ videt conſidere
mus ſenſitiuas potētias eſſe pediſſeqs tanti regis ſponſe de regno
anime. cui p̄eſſe dinoſcitur iure nature. in reginam celi aſſumpte.
nunquit error excuſabitur antedictꝰ. Profecto mime. Quid em̄ eſt
hoc. eā q̄ intꝰ eſt regiam egredi et reginam tantā famelicam relin
quere et foriſecas corꝑaliū organoꝝ officinas colere et inibi pe
diſſequis ignobilibꝰ deliciaꝝ ꝯuiuia p̄pare

II. CONSIDERATIO.

SEcūda puella ad p̄dictum hoiez triſtez ſic ait. Homo ſimplex
Senecam audi venerabilem tanꝙ tibi loquentem atqz ſeſe q̄ſi
apud te excuſantem. Exiſtimas inquit me detrahere tibi mltas vo
luptates qui fortuitu ſubmoueo. qui ſpeciei dulciſſima oblectamē
ta cenſeo deuitāda. immo ꝯtra. volo tibi nunꝙ deeſſe leticiā. hec
ille. quaſi dicat. hoc te habere volo ꝙ non ſupatur vllo oblectam̄
to voluptatis teſte filio ſyrach. non eſt inquit oblectamentuz ſup
cordis gaudium. Tu ergo habeto et me atqz ſororem meam prius
locutam hac in parte excuſatas. que delectatōes non damnamus.
ſed mutamus vt ibi habeantur et querantur. vbi ſanctius et hone
ſtius poſſidentur. Vbi inquies. Certe non apud ſenſus hominis q̄
proni ſunt in malum ab adoleſcentia ſua, donec abſcedat quod ex
pte eſt, et ſuccedat quod ꝑfectum eſt. apud vtrunqz hominem illo
ſcilicet in ſtatu in quo nec ſenſibiles delicie ſunt ſuſpecte. Interim
aūt vnam cuz patre clareuallis tibi ſic dicimus. Delectatōes non
ꝓdimus. ſed mutamus a corpore ad animam. a ſenſibus ad conſci=
entiam. hec bernhardus.

Capitulum tercium continēs conſolatōnes ſuꝑ carentia vene= reoꝝ ſeu veneree voluptatis, ſiue ſuꝑ abſtinentia a delicatōibus luxurie.

TErcio poſt premiſſa domine conſolatrici triſtis alius
de veneree voluptatis carentia eſt conqueſtus. que
mox ei ſex de puellis ſuis pro eius conſolatione aſſi=
gnauit.

I. CONSIDERATIO.

PRima itaqz puella triſtem ſic alloquitur. videtur ꝙ tu hō qui
luxurianti carni ſatiſfacere appetis ſimilis ſis viti que in fo=
lia, vel in lignum luxuriatur. que quatenꝰ vberiorez ꝓferat fructū
ꝑ putatōez purgari ſolz. te quoqz neceſſe ē purgari ꝑ amputatōem

luxurioſe voluptatis. ſi fructū ꝓferre deſideras honoris et hone-
ſtatis. et nōne fructus honoris et honeſtatis quibus inter tēꝑalia
nihil eſt melius. merito plus ſape debꝫ ꝙ̄ feda voluptas carniſ fe-
tens et abhoīabilis corpis et anime corruptō inductiua infamie
et deſtructiua honoris. Dices forte quō honoris ſi non ſit res no-
ta alijs. ſed plane in hoc erras. nonne nota eſt cordis tui infectio
principibus populoꝝ cum deo abrahaꝫ congregatis. immo et ipi
deo principaliter et ſuis angelis. Nonne igitur ſunt qui facta tua
ſciunt et intuitiue intelligunt et ſentiunt nulla diſtantia impediē-
te. ꝓut ſupra ꝑ ſodalem meam eſt deductum.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella. non ſine verecundia ſe loqui aſſerens. ad pre-
dictum ait. Nunquid ꝓphās legiſti. vl̄ naum ſolum. et corruēt
inquit. vel ſcd̄m. lxx. infirmabuntur in corpibus ſuis ꝓpter multi-
tudinem fornicatōnum mulieris ſpecioſe et grate. Ratio ſcd̄m me-
dicos videtur eſſe. quia ꝯplexio ſemis eſt calida et humida. gene-
ratur eñ ex claro et puro ſanguine quo et principalia et ꝓpria pa-
ſcuntur ac ſuſtentantur menbra. Vnde cū in eius euacuatōne quis
modum tranſgreditur non ſupeſt ſanguis quo paſcant̄. Ideoq; vir-
tus hominis debilitatur. corpus deſiccatur. et defectꝰ ſequitur.
Addit quoqꝫ galienus. Non inquit ꝓcedit a mēbris ſolus humor.
ſed etiā ſpūs vitalis ꝑ arterias exit cum ſemine Ideoqꝫ nō eſt mirꝝ
ſi venerce voluptati deditus debilitatur. qꝛ duꝫ corpuſ euacuatur.
vitalis quoqꝫ virtꝰ minuitur. Vnde etiā mlti mortui ſunt ob hoc.
etiam ſcd̄m Galieñ diutiꝰ eunuchi viuunt.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad hoīeꝫ de carentia venereoꝝ turbatuꝫ ſic ait.
Cur hac occaſione turbaris. q̄ quidem carentia humani inte-
generis ꝯſeruat dignitatem. Nunꝙ̄ audiſti principem phoꝝ dixiſ-
ſe. ꝙ delectationes ſecundum tactum faciunt hominem brutalem
ſeu beſtialem. Quo pacto forſan inquies. Profecto ſecundum illū
venerabilem aquinenſem. beſtie rōne carēt. vñ ſcd̄m hoc homo in
coitu beſtialis efficit̄. ꝙ delectatōnē coitꝰ et feruorēm ꝯcupiſcen-
tie rōne moderari nō poteſt. Rurſum ſcd̄m eundē nūc in via ī ſtatu
nature lapſe tales delectatōes que habētur cum vehemētia paſſio-
nis et animi inquietudine. eo ꝙ nō ꝯtinue regulantur ſcd̄m ratio-
nem etiam humanā. ſꝫ excedunt regulam rōnis. et ſuo exceſſu ipam
rōnem abſorbent. Ideo faciunt hominem brutalem. Nonne igitur
ſane mentis homini ne tali effectu miſerabili ab humani generis
dignitate turpiter degenerꝫ ꝯ̄ cauſe ipiꝰ effectu. id eſt venereoꝝ
carentia merito eſt gaudendū potius ꝙ̄ dolendum.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella ꝑdicte tercie tanꝙ̄ ꝓpinque ſue ꝯcordās ſic ad

triſtem loquitur ·cur de eius rei carentia triſtaris.ꝙ ſi eo non ca:
reres tam quo ad ſpm̄ naturalem humanum·ꝙ̄ quo ad ſpm̄ diuinū
notabiliter impeditus eſſes·Vis ſcire ꝺ impedimēto ſpūs humani·
vl' quantū ad actum intelligendi·Audi illuſtriuꝫ teſtimonia·Non
ne em̄ princeps phoꝝ ariſtotiles illuſtris fuit·Nōne et magnus
pater auguſ eſt illuſtris·et quid dicunt iſti·Ecce dicit ariſtotiles
ꝙ in delectatōe venereoꝝ nullꝰ poteſt aliquid ītelligere·magnꝰ
aūt pater et ꝺ delectatōe venerea loquēs dicit·ꝙ ipō momēto tpis
quo ad eius ꝑuenitᷓ extremum pene omnis acies· et quaſi vigilia
cogitatōnis obruitur·Vis rurſum ſcire de impedimēto quod homo
patitur quātum ad ſpm̄ diuinum·Ecce delectatō venerea adeo na:
ta eſt impedire preſentiā ſpūſſancti ꝙ dicit illuſtris vir Ieronimus
ꝙ illo tēpe quo ꝯiugales actus geruntur preſentia ſpūſſancti non
dabitur·etiam ſi ꝓpheta eſſe videatur qui officio generatōnis ob
ſequitur·

V·CONSIDERATIO·

QVinta puella ad prefatum triſtem ſic ait·Cur de carentia eius
rei moleſtaris ·et non potius rem illam moleſtaris·quā et mū
di ſapientes p̄cipui deteſtantᷓ·Audi illum areſtotilē in ſignem in
mortis articulo voce veridica de carnis illecebris et actibꝰ turpi
bus·et de illis qui talibꝰ vacant ꝓteſtanteꝫ·ſicqꝫ inquientē·Qui
inquit multū vtitur voluptate venerea inueterat corpus ſuum· et
ſubſtantiam ſuā macilentat·et ſapiens qui deſpexit et odiuit omnes
hm̄ōi ſupple delectatōnes que ſunt deſpecte et viles exultare de:
buit in tpe quo aīma ſua appropinquauit creatori ſuo·quia nō ti:
met appropinquare ſe ipi ·nec inuenit ꝯtradictorē.nec repulſorē·
ſicut anime que ſecute ſunt vanitates·ſequitᷓ·circa fineꝫ beata eſt
anima que nō eſt infecta prauis opibuſ huius mundi.et intellexit
creatorem ſuum.ipſa eſt que reuertitur in locum ſuum in delicijs
magnis·non cum delectationibus corpis que ſunt deſpecte·et ve
anime peccatrici que non habet virtuteꝫ nec poſſe redeundi ad lo
cum ſuum·nec poteſt aſcendere in patriam ſuam·qꝛ turpia opa de
lectatōis corpis ipediūt aſcenſum eiꝰ ſurſum ·Hec ille vir gētilis
Sꝫ et tulius ille refert ꝙ archita tarentinus cū eius ſermoni plato
atheniēſis eiꝰ adiutor intereſſꝫ nullā capitaliorē peſtē ꝙ̄ volupta
tem corpis dicebat hominibꝰ a natura datā·cunqꝫ nil p̄ſtabilius
mēte deꝰ dediſſꝫ huic diuino muneri.nichil tā inimicū eſſe ꝙ̄ volu
ptatē·nemini cēſebat fore dubium quin ꝙ̄diu voluptate gauderꝫ
nichil agitare mente.nichil cogitatōne·nihil ratōne ꝯſequi poſſet
Hec ille·fertur quoqꝫ p̄dictus archita dixiſſe·nulla peſtis capita:
lior ꝙ̄ voluptas corpis cuius auide libidines temere et effrenate
ad patiendum incitantur·hinc patrie ꝓditōnes·hinc reꝝ publica
rum euerſiones·nullū deniqꝫ ſcelꝰ.nullum facinꝰ eſt ad quod ſu:
ſcipiendum non libido voluptatis impellat·

❡ VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella ad p̄fatum ſic ait. Neſcis qm̄ dictum eſt hominibuſ templum dn̄i ſanctum eſt quod eſtis vos. Sꝫ quod peccatum maius eſſe poſſet ꝙ̄ quo polluitur templū dei ſanctū vł̄ i baptiſmo ſanctificatum. quod quidē fit ꝑ actum venereū Hoc em̄ actu vno exiſtente duplex ſimul polluitur templum. in viro. ſ. et in muliere. immo cum templi dei appellatōne non ſolum mens cui conuenit principaliter. ſed et corp⁹ continetur. ſequitur vno fornicatōnis actu cui ꝯſenſuſ adeſt ꝑſone vtriuſqꝫ ſimul quatuor tēpla prophanari pollui et confundi. Cuius peccati magnitudinē ꝯſiderās yſidorus. Inter cetera inquit. vij. vitia fornicatō maximū ſcel⁹ ē. quia ꝑ carnis immundiciam templū dei violat templum. ſ. inferi⁹ et ſuꝑius. que alterutrum ſibi ſuam ꝯmunicant feditatem. que ab vno in alterum deriuatur.

❡ Capitulum quartum continēs conſolatōnes ſuꝑ abſtīentia ab oſculis et amplexibuſ et a voluptuoſa ſeu libidinoſa perſonaꝝ dilectarum ꝯtrectatione.

Quarto poſt p̄miſſa quidem ꝓpter abſtinentiā ab oſculis et amplexibus et voluptuoſa ꝑſonaꝝ dilectaruꝫ ꝯtrectatōne cōtriſtat⁹ dominam conſolatricem adijt ſperās apud eam ꝯſolatōnem inuenire. At illa eideꝫ mox de puellis ſuis duas adiunxit impans vt ipſum ꝯſolet᷑.

❡ I. CONSIDERATIO.

Prima itaqꝫ puella ipm̄ triſtē alloquit᷑ ꝑ hunc modū. Cū inq̄t tangentia ſint quoꝝ vltima ſunt ſimł. et cū dicti tact⁹ mediū faciant inter hoīeꝫ et deū. ſequit᷑ quidē ad tales tact⁹ ꝙ neceſſe ē carere tactu quodā diuino multo ſuauiori. de q° loq̄t᷑ regularis ille de arra anime. Queſo inquit quid eſt illud dulce qd̄ in eius recordatōne alī me tangere ſolet. et quaſi quibuſdā amplexib⁹ amoris intus teneo. ꝛc̄. Sꝫ dicti medij ſublatō via eſt ad cōiunctōnem extremoꝝ. ſublato em̄ medio ꝓculdubio ꝯiunguntur extrema. q̄ppe hoc mīme fallit reſpectu illius extremi cuius hec ſunt verba. Delicie mee eſſe cum filijs hominum. ſequitur ergo tactus ille ſecundus internus qui tam dulcis ꝓpter qꝫ cum ſit vehementius ad delectatōnem mouens ꝙ̄ tactus alter. Interroga expertum et ſentiet quod dico. nulla erit ratio quare de predicti imūdi tactus carentia quis turbetur. Eſt aūt et de oſculis ſpālis ratio. q̄s em̄ ł mediocriter mūdus. os quod cerneret inquinatuꝫ cuꝑet oſculari. habet auteꝫ et ſponſus anime oſcula que prebeat. Oſculetur me inq̄t ſponſa oſculo oris ſui. Vtiqꝫ os mundiſſimū eſſe conſtat. ecōtra libidinoſum oſculum os immundum reddit deoſculantis pariter et deoſculati. An non libido ſordida eſt atqꝫ commaculat. Nonne etiam olet. igitur illa oſculum excludit oris mundiſſimi odore ſuauiſſimo redolentis. ſpirat ſiquidem os diuinum odorem balſami.

Nam et illa que ꝓceſſiſſe ſeſe ex ore altiſſimi gloriatur. ſicut inquit
cynamomum et balſamum aromantizās odorē dedi. et quaſi mir=
ra electa dedi ſuauitatem odoris. Igitur ne mundiſſimi oris altiſſi
mi tam ſuauiter redolentis deſiderabili oſculo quis priuet͛. expe=
dit et neceſſe eſt vt illo oſculo careat quod ex libidine ꝓuenit. vel
quod ad libidinē terminatur.

II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella animaduertens multos eſſe quos p̄miſſū genꝰ
triſticie 𝔬turbat. ad oēs ſimul ſermonē dirigens ita ait. Qui
qꝫ filij hominum cur videntes filias hominum ꝙ ſint pulcre. mox
eaꝝ delectari queritis in amplexu. aut alio quouis tactu. O ſtulti
nolite hoc appetere. non expedit quidem. Quis em̄ tam inſanuſ q̄
ſi ydolū aliqđ ꝓſpiceret pulcꝝ facie. ſ; p oīe corpꝰ alibi a ſpiri=
tu et ſpinoſum. eius nihilōꝰ rueret in amplexum. Quid vero de fi=
liabus hominum eſtimatis. pulcras attenditis. Sed queſo vbi pul
critudo poterit hec diſcerni. Num alibi ꝙ̄ in facie. Forte nec in fa=
cie. nam ſpina in oculo deformat faciem. Ille vero quas pulcras
dicitis tanꝙ̄ ſtulti ſecundum faciem iudicantes. id eſt ſuꝑficiē at
tendentes. que ꝓinde non ſunt ſpine in oculis veſtris. non modo
in ſuis oculis habent ſpinas. ſ; tota ī facie. atqꝫ p oīe corpꝰ vera
citer ſunt ſpinoſe. Audite queſo canticum ſponſi ſponſam ſuā vni=
cam filiabus hominum tanꝙ̄ eis ꝓrſus diſſimilem 𝔬pantis. Sicut
inquit lilium inter ſpinas. ſic amica mea inter filias. Quod verbū
ſane ſub hoc accipite intellectu. Videlicꝫ non ꝙ q̄libet vna ſpina.
ſed ꝙ inſtar ericij vnaqueqꝫ totaliter ſit ſpīoſa. aculeis plena. Ita
quidē vt omni ex pte qua tangitur illic pungens ſpina ſeu acule=
us non modo inueniatur. verum potius ipſius tangentis aīe ſau
ciande infigetur. Si tangis manum ſpinam infiget. Si os ore te=
tigeris vtrūqꝫ labium ſpinaꝝ barba affliget. et breuiter non ē ps
in corpe que attacta medullis cordis attingentis ſpinaꝝ aculeoſ
non imprimat. Quapropter eo ſane tempe quo nondum fuerit tem
pus amplexandi. ſed longe fieri ab amplexibus. quo nec tempꝰ eſt
tangendi. quemadmodum felicis meriti marie dixit ſaluator. noli
me tangere. nondum enim aſcendi ad patrem meum. huiōi inꝙ̄ tē
pe dicat et quilibet vir ſapiens. filie babilonis miſere. noli me tā
gere. Suo nanqꝫ libidinoſo 𝔬plexu. q̄̄ꝫ contingit. q̄̄ꝫ deoſculatur.
q̄̄ꝫ ve manibus contrectat. ac a quo contrectatur. ſpinis impreſſis
vulnerat. cruentumqꝫ relinquit in ſuo ſanguine. vel dicam potius
in ſanguinibus peccatorum miſerabiliter volutandum. Que nam
forte quis inquiet ſunt iſte ſpine. Profecto horride ſpine ſunt car=
nalia deſideria. deſidioſam animam vulnerātia. a qualibus ſpinis
cauere nos ammonet princeps ipſe apoſtolorum. Obſecro inquit
vos abſtinere a carnalibus deſiderijs q̄ militant aduerſus animā.

Verum ſi quempiam deſideria iſta tanq̄ ſpine non ſatis videantur
affligere · p̄ ſpinas poterit accipe diroſ aculeos pungentis conſci,
entie · carnis delectatōnes auide concupitas ſui remorſus contra:
rietate non modo vincentis · verum etiam quantotius atq; acutiuſ
vindicantis · Voluptas enim quo auidius hauſta eſt, citius in con:
trarium recidit · vt ait ille illuſtris ſeneca · Gaudere igitur magis
oportuit q̄ dolere de abſtinentia omnis voluptuoſi cōtactus, qui
poſt fedam delectatōnem breui durantem · cor reddit ſaucium ſuis
aculeis pungitiuis. qui infixi ꝓfundius e corde educi nequeunt ·
priuſq̄ homo proprij oris confeſſione confuſionem notabilem pa,
tiatur ·

¶ Capitulum quītum continēs conſolationes ſup̄ carentia volu,
ptuoſe contrectatōnis, ſpāliter manuum p̄ſone dilecte ·

QVinto poſt premiſſa acceſſit ad venerabilem dominā
cōſolatricem etiam alius quidam triſtis conquerēdo
q̄ non poſſet manus perſone ſibi dilecte contractare.
cui illa de ſuis puellis mox duas pro ipſo conſolan:
do aſſignauit ·

¶ I · CONSIDERATIO ·

PRima itaq; puella p̄dictum fatuum ſic eſt aggreſſa · Ecce inq̄t
quid ex cythera ſimphonici illi⁹ cytharede diuinis auribus
inſonuerit · Tenuiſti inquit manum dexteram meam · et in volūtate
tua deduxiſti me · et cum gloria ſuſcepiſti me · Hanc manum quam
tenere dignatur de⁹ qualē eſſe putatis vos carnis amatores · Pro,
fecto amator lyliorꝝ deus ſuis diuinis manib⁹ haſ manus digna,
tur tenere · hijs q; manibus poſt ſe ſponſā trahere in gloria collo,
candam · que quidem man⁹ lilia quedā ſunt, vtpote quib⁹ ineſt cā:
dor delectabilis liliorꝝ · nō certe man⁹ ſanguinolētas ſpurciſſimo
ſanguine plenas · Forte dices que nā ſunt iſte · Reuera huiuſcemo:
di ſunt manus voluptuoſe, immo libidinoſe ↄtrectate · Nimirꝝ ī il:
lis ſanguis verus in venis decurrēs ↄtrectatōe aduocatur, ac ibi
etiā multiplicatur · Nam ſiquidem ſingulis menbris dū patiunt̄ p̄,
ſidio vult eſſe p̄ ſanguinis miſſionē · q; etſi modica pellicula mor:
talium occultet ab oculis · iſte tn̄ ſanguis abhominabile libidinis
inſtrum̄tū p̄ſpicue cernitur · oculorꝝ intuitu diuinorꝝ · quippe vi:
rum ſanguinum et doloſum abhoiabitur dn̄s · nec abhominaretur
niſi ↄgnitū · Hautdubiū igitur quin et man⁹ huiōi doloſis plenas
ſanguinib⁹ ↄgnoſcat et abhomietur · In quarꝝ ſiquidē phiſionōia
celeſtis phiſiologus certiſſime deprehendit virum ſanguinum et
doloſum ſibi abhominnbilem et exoſum · Sunt autem manus iſte
rurſum plene ſanguibus · id eſt peccatis de quibus pſalmigrah⁹ ·

Libera me inquit de ſanguinibus. Nam et vulgares nonnunꝙ ali
ques appellant ſanguinolentos peccatores. Quid igitur miri ſi et
manus ille peccatrices dicantur eſſe penitus ſanguinolente, que ſi
ꝓ cuiuſuis rei impetratōne ſubleuent᷑ ad deum. quid aliud putas
eas niſi diuinoꝝ oculoꝝ auerſionem poſſe melius impetrare. Ne
pe vt ait cecus ille olim illuminatus. peccatores deus nō audit.
ſcilicet quantū eſt ex eoꝝ meritis. Hoc itaq; lucrum habet perſo
na queuis de manuum ſuaꝝ voluptuoſa ꝯtrectatōe, ꝙ nec digne
ſunt ad celum ſubleuari ꝓ gratie impetratione. econtra autem is
qui caret voluptuoſa manuū ſuaꝝ ꝯtrectatōe. eo magis gaudeat
quo ex hoc audet manus ſuas ad deū ſurſum eleuare ſub ſpe gra-
tie recipiende.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella p̄memoratum fatuum ſic eſt allocuta. Neſcis
ꝙ manuū libidinoſa ꝯtrectatō ē q̄ſi cere mollificatō ad ipſiꝰ
qui mollificat impſſionem ymaginis. excluſa pfecta ymagine tri-
nitatis. Cuius cere inquies. Profecto illius de qua diuinus ille
ſimphonides teſtatur dicēs. factum eſt coꝛ meum tanꝙ cera lique
ſcens. Quō inquies ad huius cere mollificatōnem manuum cōtre-
ctatio ſe extenderet. manus nanq; forinſecus ſunt, et coꝛ eſt intra.
nec modico etiā coꝛ et manus diſtare vident᷑ interuallo. Sʒ huiuſ
facile eſt ꝯſequi ſolutionē queſtionis. Siquidem vene cordis ad ma
nus vſq; ptendunt᷑. qua ex re ꝯtingit ex contactu earum in mani-
bus calefacto ſanguine et illo ex cōpſſione manꝰ ad coꝛ recurrēte.
vel vicinum ſanguinem et ille alium immutante, et ſic ſucceſſiue ca
lefactione ad cordis ſanguinem ptingente. reſultat quantotius
in ipſo corde mollificationis effectus. quemadmodum qui trahe-
re ꝓponunt ſanguinem. dicunt᷑ brachiū calefacere. dum ſolas ma
nus ad ignem porrigunt immediate. vti et qui trahit cordam diſtā
tem a ſe, pulſat campanam. Sed et vere dici poſſet coꝛ quod lique
fit vti cera ab ipſis contrectatis manibꝰ non diſtare. Coꝛ ſiquidem
hoc eſt anima vel animus. non enim eſt coꝛ carneum. ſʒ anima car
nis. Porro de anima carnis dicit ille pſalmigraphꝰ. Anima mea i
manibus meis ſemp. et ſi quadā hoc ratione ſit dictum de quibuſ-
libet manibus. ſpālius tamen id dici poteſt de manibus illis q̄s
ꝯtrectatō plenas reddit ſanguinibus. Nam vt noſter tradit leuiti
cus, anima carnis in ſanguine eſt. Qui ergo nolit effemiatꝰ deflu-
ere, qui corde ſolido et non ad modum cere liqueſcente diuinam
in ſe ꝑpulcram ymaginem optet ꝯſeruare. qui turpiſſime ac ſpur-
ciſſime cuiuſuis ſigillatōnis aut ymaginis impſſioni omnem reſi-
ſtendi virtutē velit non emittere. Is neceſſe eſt abſtinere ſtudeat a
manuum tam actiua ꝙ paſſiua contrectatione. Sed dices forte. ab
ſit ꝙ omnis manuū ꝯtactus ad ꝑnicōſam reſolutōem animi termie᷑.

Abſit ne omnis ꝯtactꝰ hmōi ſit libidis incētiuꝰ. recte q̄dem dicis. Sed tactus qui eiuſmodi eſt. qui animum viri non reſoluit. qui ef‑feminatum non facit. qui incendium libidinis minime operatur. q̄ caſtꝰ vel pudicus eſt. Profecto tactus huiōi carentia quenq̄ mini‑me contriſtabit. ſed a tali quilibet facillime honeſtatis ob gratiaꝫ abſtinebit. quod ſatis ſupponit in ethicis ſuis mundi ſapiens. ¶ Si‑gnum inquit oportet facere habituū ſup uenientem voluptatem vel triſticiam. qui quidem eī recedit a corꝑalibꝰ voluptatibꝰ. et hocipſo gaudet temꝑatus. qui aūt triſtatur intemꝑatus.

Capitulū ſextū ꝯtinēs ꝯſolatōes ſpēaliter virginū ſuper voluptuo‑ſarum carentia delectatōnum.

Sexto poſt premiſſa ad dominam cōſolatricem acceſſit etiam virgo quedā triſtis ex carentia voluptuoſe de‑lectatōis cui mox dn̄a gr̄a ꝯſolatōis ip̄endende duas deputauit de ſuis puellis.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima igitur puella ad virginem illā tanq̄ ad vnā de quinqꝫ fatuis ſubuerſa lampade ſua et extincta. oleū leticie nō habē‑tē ſic ait. Nonne tibi note ſunt prudētes virgines que veniēte ſpō‑ſo intrauerūt cū eo ad nuptias. Quod ſi noſti. mirꝝ eſt valde q̄ nō omni conamie ſtudes earꝝ collegio aggregari. Nimirꝝ de hijs nō gratis ſeu fruſtra cantat eccleſia voce dulciſona. Iheſu corona vir‑ginum. qui paſcis inter lilia ſeptꝰ choreis virginū. ſpōſus decorꝰ gloria. ſponſiſqꝫ reddēs p̄mia. Quocūqꝫ ꝑgis virgines. ſequntur. atqꝫ laudibꝰ poſt te canentes curſitāt. himnoſqꝫ dulces p̄ſonant. Dices forte quibꝰ himnis vel laudibꝰ. Profecto ad p̄ſens ſubmiſ‑ſo intellectu ꝑ noſtrum citharedam dauid ꝓpham dictuꝫ noueris Laudate eū in tympano. et rurſum. Laudate eū in cordis. que. ſ. p̄‑dictis ꝯueniunt choreis. Sꝫ quid ꝑ tympanum. quid ve ꝑ cordas. Ecce hoc gloſa apit. Nam cū dr̄ in tympano gloſa exponit. id eſt ī carnē que ē ſine omni corruptōne. et cum dr̄ ī cordis. gloſa expoīt. id eſt in carne iam a corruptione libera. Virginalis igit incorru‑ptio carnalis voluptatis excluſiua vicem habet apud deum tym‑panorꝝ. Vicem quoqꝫ et cordarꝝ. id eſt omnium muſicorꝝ inſtrumē‑torum cordas habentium. et ſic iuxta ſcripture morem expreſſione paucorum determinatorꝝ indeterminatam multitudinem capien‑do dicta virginalis incorruptō equiualet. ſeu potiꝰ preualet vni‑uerſis generibus muſicorꝝ ad laudem dei ſonantium. Virgo itaqꝫ carnaliter incorrupta q̄ſi lubrica carne a pelle raſa celeſtis tym‑paniſtria eſt. atqꝫ ab omni noxio humore deſiccata. quaſi ſiccarum

cordaꝝ muſico vſu valde ſolacõſa eſt. Quid ergo cogitas eligen-
dum. Nõne magis eſt eligendum carnis momentanea voluptate
hoc in tempe carere. et regi glorie. cunctiſq; celi ciuibus muſicoꝝ
ſcdm equiualẽtiam inſtrumtoꝝ ſolaciũ exhibere taꝫ gratum et ac-
ceptabile. ꝙ neglecto hmõi celeſti ſolacio pdicta in preſenti feda
vti voluptate. et quaſi fetore in illa ſeu turpitudine cõſiſtente ipſi
regi glorie. cũctiſq; celicolis ab hominabilem eſſe. conſtat certe
ꝙ ſcdm nequaꝗ. ſed primum eſt gaudenter eligendum.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad pdictam fatuam virginem taliter ẽ locuta
O ſtulta et inſipiens cũ ſalua virginitate ꝓ minoribus volup-
tatibus relictis ꝓpter deum habere valeas multo maiores. cur ex
hoc triſtaris ꝙ nõ habes ipas minores. ſ. carnales. Vis ſcire ꝙ ha-
bere valeas maiores. Ecce carnales delicie ſunt de reꝝ numero.
ꝓpter quaꝝ relictõnẽ ꝓpter deum factam ab ipo deo centuplũ eſt
ꝓmiſſum. quippe nulla ratõ eſt quare relinquẽs domũ, aut agros.
aut vxorem ꝛc. hmõi centuplum accipiet in hac vita. et non idem
ſit de carnalibus delicijs ſentiendũ. Sꝫ qd. certe relinquẽs ꝓpter
xp̄m domũ, aut agruꝫ, aut vxorẽ ꝛc. huiuſcemodi centuplũ accipiet
in hac vita. i. centuplam ꝯſolatõnem reſpectu eius quã in re reli-
cta habuiſſet ſi eam minime reliquiſſet ꝑut dilucide ꝑ neptẽ meaꝫ
ſupius declaratur. ꝯſequens igitur eſt ꝙ virgo relinquẽs propter
xp̄m carnales delicias quas corrupta habere poſſet, centuplã cõſo-
latõeꝫ accipiet in preſenti, et ſiqua virginum fatuaꝝ hoc non ex-
pitur huius rei hanc veraciter reor eſſe cauſaꝫ. quia non relique-
rit carnales delicias ſiue voluptates pure et ſimpliciter ꝓpter de-
um. qualem fineꝫ et modũ terrena relinquendi determiat ipe xp̄s.
Seruato itaq; modo et fine debito terrena relinquendi. ꝙ ꝓ reli-
ctis carnalibus delicijs virgo prudens deliciaꝝ centuplum. id ẽ
multo maiores delicias ꝯſequatur. ſatis videtur innui cum de vir-
gine glorioſa in hoc cantico eccleſie. Specioſa facta es et ſuauis
ſignanter ſubiũgitur. In delicijs virginitatis. quaſi inter delicias
ille ſint pcipue atq; ſuauiſſime. Quapropter et ille dulcis pr̄ clare-
uallis. Quid ni inquit delicias dixerim virginitatis decus cũ mu-
nere fecunditatis quo quidem munere prudẽtes virgines vl̄ ſpũa-
liter et magis idcirco delectabiliter ꝯſequẽdo nõ priuantur. quip-
pe relinquentib9 eis ꝓpter xp̄m omnẽ venereaꝫ voluptatẽ. ac per-
conſequẽs carnalem fecundationem que ſolacõſam terminatur ad
ꝓlem, cum ꝓ utroq; relicto centuplum ſcdm diuinam ſponſionem
debeatur. contingit eas ꝓ carnalibus filijs. ſpũalium filioꝝ mul-
tiplicatione in centuplum fecundari. Iuxta dictum illud ꝓphicum
pr iter et apoſtolicũ. multi filij deſerte magꝭ ꝙ ei9 q̄ habꝫ viꝝ. et hij
qdeꝫ ſpũales filij tãto ſunt iocũdiores magq; ꝺſiderabiles quãto

minoꝛem eis ꝙ carnalibus curam educatōis neceſſe eſt ĩpendere.
victu namqꝫ non indigent. nec veſtitum requirũt. et hoc quidē ad
modum coꝛpm future claritatis. nec mirꝝ. Nempe et ipoꝛum eſt ꝙ
pulcra caſta generatō cũ claritate. vnde oꝛnatu ꝓpꝛie ſibiqꝫ eſſen=
tialis claritatis ſunt contenti. Sed et nihilōiꝰ filij tales cum ſint
actus intra manentes vł ipis quibꝰ eliciuntur habitibus ſunt ve=
ſtiti. vel ſaltem caritate infoꝛmante adoꝛnati.

¶ Capitulum ſeptimum continēs conſolationes ſuꝑ carentia cō=
uiuioꝝ et multipliciũ epulaꝝ ſiue deliciaꝝ in multiplicibꝰ ciba
rijs et poculis delicatis ꝯſiſtentium.

Septimo poſt pꝛemiſſa ad ſepedictam dominam ꝯſola=
tricem acceſſit et alius triſtis petēs ſuꝑ carentia cō=
uiuioꝝ et epulaꝝ ſeu deliciaꝝ hmōi ꝯſolari. cui il=
la pꝛo conſolatione ſua de puellis ſuis quatuoꝛ mox
adiunxit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Pꝛima puella ait ad hominem ꝑmiſſa deſiderantem. Nonne ti
bi melius foꝛet nunc carere bꝛeuis duratōis ꝯuiuioꝝ. quatenꝰ
iugis conuiuij capacioꝛ eſſes. ꝙ bꝛeue eligere et iuge negligere.
fateoꝛ inque pꝛimum melius. Sed ne dubites mundana conuiuia
bꝛeuis eſſe durationis. non ſemꝑ certe ſedet ad menſam animalis
homo in conuiuijs quibus vacans exponit ſe ꝑiculis. Reperitur ni
mirum in ſanctoꝝ legēdis ꝙ ꝑiclitari ſolet caſtitas in delicijs. Se
cundũqꝫ jeronimũ. inter epulas et delicias non eſt credendũ pudi
ciciā poſſe ſeruari. Cur ergo bꝛeui durātes delicias diligis. et nō potiꝰ
ipſis nũc carere eligis vt ſis capacioꝛ iugis ꝯuiuij qđ dictis oppo
nitur ꝑiculis. Quod ē illud inqꝫs. Pꝛofecto ſalomon ĩ ꝓuerbijs il
lud manifeſtat dicens. Secura mens quaſi iuge ꝯuiuium. Huic re=
uera conuiuio vt de altioꝛibus taceam non deſunt quantum ad
cibum natatilia et volatilia grata decoctōne ꝑata. Que nam inqꝫ=
es ſunt illa. Sunt certe volucres celi et piſces maris qui ꝑambu=
lant ſemitas maris. Ex hijs namqꝫ fiunt epule ſecura mente degu
ſtande. Nimirũ volucres celi ſunt ſancti in celo qui aſſumpſerunt
pennas vt aquile. volabunt et non deficiēt. Poꝛro piſces maris .ſ.
huius maris magni et ſpacioſi manibꝰ. ſunt ſancti in terra adhuc
in pelago huius mundi ꝯſtituti qui tamen ꝑambulant ſemitas ma
ris. ſ. ad poꝛtum ſalutis bꝛeuioꝛi atqꝫ ſtrictioꝛi via tendentes. qui
iuxta dictum pictagoꝛicum per viam cōmunem non ambulant ne
multoꝛum ſequantur erroꝛes. ¶ Vis autem ſcire quomodo vel
quando ex hijs epule ad guſtum ſecure mentis reficiendum deco=
quantur. Ecce hoc contingit quando aſſumuntur ĩ contemplatōe

tanq̄ grata materia et delectabilis intellectualis decoctionis et effectualis maſticatōnis ↄferente ad hoc plimum igne caritatis. Nimirꝝ dū caritati hominū ſecure m̄tis atq; pure ſanctoꝝ vita in terris.vel in celis exiſtentiū.qui dum viuerent tam cōuiuia ꝙ alia mūdi delectabilia ↄtempſerunt ↄſideranda obicitur. tunc quaſi ex oblato ſeu p̄ſentato eis ferculo ipoꝝ menſ nō mediocriter.recreatur. Porro quantū ad potum non eſt ↄpatio cuiuſuis mūdani conuiuij adiuge ↄuiuium an̄ dictum. Nam ſi mundanū ↄuiuium potu cuiuſq̄ optimi vini forte abundat huius ↄditio teſte ſcriptura talis eſt. ꝙ blāde ingredit᷑. ſ; in nouiſſimo mordet vt coluber. O ꝙ appetibile ↄuiuiū cuius potꝰ eſt vt coluber formidandꝰ. Huius potus non ſcriptura tantum. ſ; et experiētia credentiā nobis fecit Non ſic de dicto iugi cōuiuio.cuius conuiue vino ſpūalis leticie qđ deum et homines letificat inebriant᷑.cuiuſq; cōuiue etiam illo ↄuiuio adhuc in terris ꝑticipant.de quo in celis ꝑfruendo dictum illud ꝓpheticū poteſt intelligi. Faciet dn̄s omnibꝰ populis ↄuiuiū vindemie defecate. id ē de vino pure leticie ſine omnis triſticie admixtione. quale vinum habere mundano conuiuio eſt impoſſibile.

II. CONSIDERATIO.

SEcunda puella ad p̄dictū hominem ſic ait. Tu ſi delicioſis cōuiuijs puta ↄſiſtentibus in cibo et potu delicatis intentꝰ fueris animam tuam vt ſupra patuit famelicā; facis. Nempe defraudas eam a deſiderio ſuo. guſtato quidem ſpū deſipit omnis caro. Igitur ſcđm loycos a deſtructōne ↄſequentis. Si tibi non deſipit omnis caro quin delicias diligas carnis animam tuā guſtare ſpm̄ ſeu fructibus ſpūs paſci non ꝑmittis. Porro ſi que carnis ſunt .ſ. exteriora ↄuiuia et epulas ſpernis nec in cibo potuue delicias q̄ris. Profecto reficietur anima tua īternis delicijs. fructibꝰ ſpūs primis et puriſſimis necnon et aromaticis. S; qui nam ſunt īquies iſti fructus primi et puriſſimi atq; aromatici. Certe fructus ſpūs ſunt virtutes. Nam apoſtolus paulus ſic accipit fructus ſpūs vbi dicit fructꝰ ſpūs. caritas. gaudiū. pax. patientia. ꝛc. Vis aūt ſcire ꝙ hij fructus primi ſint ac puriſſimi.ſume argumentū ex conditōe arboris. nam qualis arbor talis fructus. Si enim arbor bona fructus bonos facit. conſequens eſt vt arbor optima fructus faciat optimos. nobiliſſima nobiliſſimos. puriſſima puriſſimos. dulciſſima dulciſſimos. S; q̄d ſpū cuiꝰ tanq̄ arboris ſunt dicti fructꝰ melius. nobilius. purius. vel dulcius eſſe poſſet. Audi ſcripturam exclamantē. O ꝙ bonus et ſuauis ē domine ſpiritus tuꝰ. Vis rurſum ſcire ꝙ virtutes ſint fructus aromatici ſeu odoris optimi.conſidera ꝙ de virtutum odoribus multa reperiuntur in ſcripturiſ. Vnde et de virgine glorioſa ratione virtutum quibus erat veſtita cantamus. Cuiꝰ q̄dem ineſtimabilis odor erat nimis in veſtimentis eiꝰ.

Sunt ergo virtutes fructus odoꝛiferi adeo delectabiles ꝙ dicit
ob hoc magnus ille archiantiſtes Ambꝛoſius· virtutes fructus
ſunt inquantū mentē ſincera delectatōne reficiūt· Hinc aūt eſt ꝓ
fecto ꝙ ipe virtutes ad cōuiuium anime offerunt· Audi paſtoꝛeȝ
dominici gregis·gregoꝛium loquoꝛ egregiū de filijs Iob loquē:
tem·Filij inquit ꝑ domos duiuium faciunt.dum virtutes ſingule
iuxta modum ꝓpꝛm mentem paſcunt·Si ergo exterioꝛa conuiuia et
delicias declinabis reficietur interioꝛ anime guſtꝰ·immo ſimꝉ et
viſꝰ·Vñ ꝓ vtroqȝ interioꝛi ſenſu dicit pš· Guſtate et videte quo:
niam ſuauis eſt dñs·Sed nec iſti ſenſus tantū·ſed cū viſu etiā au:
ditus dñte pš· Audi filia et vide.et iterum audiam quid loquatᷣ
in me dominus deus·Pariqȝ modo eſt ſentiendum et de alijs in :
terioꝛibꝰ ſenſibus·Sed quid:Nunquit non melius eſt animam cū
hijs omnibꝰ delectabiliter refici atqȝ ſpūalibus delicijs delecta
ri.ꝙ ipſa cum hijs ſuis ſenſibus famelica remanente paupem illū
carnalem guſtum pump refici ſolis·ſ· delicijs exterioꝛibus et ca:
ducis et hoc ꝑ ſepe in interitum carnis·

III·CONSIDERATIO·

Tercia puella ad hominem pdictum duiuia eplaꝝ et delicia
hmōi deſiderantē ſic ait·Cur iſta deſideras:de quoꝝ caren :
tia potius gaudere deberes ꝙ triſtari:Eo nimiꝝ ꝙ frequens eoꝝ
vſus terꝛibile dei ꝓuocat iudicium ad infligendum ꝑpetuos cru
ciatus·Semꝉ quidem in pꝛimo pente expulſus es de paradiſo vo
luptatis.et ſi fas ē dicere malis dei gratibus iteꝝ vis vꝉ alteruȝ
paradiſum voluptatis introire·et nonne hoc eſt eo amplíꝰ foꝛmi:
dandum quo et dignius·pſertim in nō miſerto paupis puniendū
quemadmodum et reperimus punitum·Vide hyſtoꝛiam de diuite
et lazaro·Audi quoqȝ et circa patrem clareuallis clariſſimis ver:
bis periculum in hac materia declarantem·Ego inquit diuitem
de quo ſaluatoꝛ facit mentōnem in euangelio in nullo audio ac :
cuſari niſi ꝙ induebatur purpura et byſſo.et epulabatᷣ quottidie
ſplendide·Si credulitatis eum arguimus ꝙ ſubſtantiam mūdi ha
bens.et videns fratreȝ ſuū egere clauſerit viſcera ſua ab eo· quid
dicturi eſtis qui tot videtis lazaros eſurientes et nudos:et plus
de iumentis veſtris ꝙ de eoꝝ miſerijs cogitatis·Sȝ ad tremēduȝ
iudiciū veniamus abꝛahe· Memento fili ꝙ recepis bona in vita
tua.et lazarus ſimiliter mala·Verum vtrūqȝ eſt·negari non poteſt.
fer ſententiam.quia paucis expſſa eſt ſumma negocij· Iſte bona.et
ille mala excepit·Nunc autem hic dſolatur.tu aūt cruciaris·Exp
giſcimini et flete·terꝛibilis in iudicijs deus ſuper filios hominū :
heccine eſt cruciatuū cauſa tota ꝙ in ſeculo bona receperat·Ita
plane·Neqȝ enim nos ad hoc de padiſo voluptatis diuina anim :
aduerſio eieciſſe videtur vt alteruȝ ſibi hoc paradiſum adinuentō
humana pararet·Hec pater ille·

¶ IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella ad hominem in hoc mūdo delicias p̄ſertim ven-
tris appetentē ſic ait. Nōne te eſſe ꝓfiteris de milicia xp̄iana.
Profiteor inquies. quippe milicia eſt vita hominiſ ſup terram. cur
ergo aquirendis te ď delicijs verecūdia non reſtringit. Nimirꝫ bo-
nus miles minime reputa[t] qui nimis eſt delicatꝰ. quis inquies eſt
ille. Audi venerandum p̄ſbiterꝫ jeronimū. Nimis delicatus ē mi-
les qui vult hic gaudere cum mundo: et poſtmodum regnare cum
xp̄o. ut de delicijs ad delicias tranſeat. hec jheronimꝰ Sed quid ſi
velit. nunquit eſt de re poſſibili velle eius. ꝓfecto mīme. Audi iti-
dem p̄ſbiterꝫ eundem. Difficile inquit. immo impoſſibile eſt vt p̄-
ſentibus et futuris quis fruatur bonis. vt et hic ventrem et ibi
mentem impleat. vt de delicijs ad delicias trāſeat. et in vtroqꝫ ſe-
culo ſit beatus. et in terra et in celo appeat glorioſus. et hoc huiꝰ
patris verbum vnam memini de ſororibus meis ſupius īduxiſſe.

¶ V. CONSIDERATIO.

QVinta puella ad hominē predictum voluptatem in ferculis
multiplicibus querentem ſic ait. Cur homo appetitū tuū non
refrenas. Tu quidem peccas grauiter et in teip̄m. non enim pc̄tm̄
tuum tantum futuro ſtatu ſed in preſenti vindicabitur. nec ſemper
leuiter ſed multotiens pena mortis. Siquidem hanc ip̄i cibi et po-
tus multiplices tibi infligunt. Audi illuſtrem ſenecam. Multos i-
quit morbos fercula multa fecerūt. et ſi dicas infirmitas hec non
eſt ad mortem. Erras plane. Nōne ſecundum ſcripture teſtimoniuꝫ
de vino conſtat ꝙ et cibo conuenit delectabili. ꝙ. ſ. blande ingre-
ditur. et in fine mordebit vt coluber. Quem ꝓfecto morſū colubri-
num mortis inductiuum multi interdum ſentiunt ꝓut plane et ad
plenum docebit te inferius ſoror mea.

¶ Capitulum octauum ꝯtinens ꝯſolationes p̄cipue religioſorum
ſup pictantiarꝫ ſolēnium. ſeu laute ꝓcuratōnis carentia. ac ſuper
victus ſimplicitate ſeu tenui dieta.

OCtauo poſt p̄miſſa ſepedictam dominam ꝯſolatricem
adijt et alius quidam triſtis ꝯquerens de laute ꝓcu-
rationis carentia. et de tenui dieta. Ad quem ꝯſolan-
dum de ſuis puellis ſeptem aduocauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella ad hominem iam deſcriptum de ſolennium pictā-
tiarꝫ carentia melancolicum ſic ait. Cur es melancolicus. cur
ꝯtriſtariſ. An neſcis te ꝯpoſitum eſſe ex duplici homine. exteriori ſ.
et interiori. Quis putas horꝫ melior eſt. quis dignior. quis nobili-
or. Si dixeris vt oportet ꝙ interior. cur ergo non et illi pictantia
ſolennis deberetur. cur ſolūmodo ſollicitaris de illius pictantia
hominis qui foris eſt. et nō eiꝰ qui intus eſt generoſioris ad ymā-
ginem dei facti. Sane pictantia ſolennis et optima cuiꝰ cōparatōne

pictantia omnis exterioꝛ inedia ē in ſacra ꝯſiſtit lectōe verbi dei
que ad menſam quidēꝫ p̄cipue religioſoꝝ fieri ꝯſueuit. Quod ver
bum dei ꝓculdubio eo magis attendit᷑ et ꝑfectiꝰ intelligit᷑. ac de=
lectabilius ſapit auditori: quo ꝑ multiplicatōnem ferculoꝝ et ra=
ritatem. exteriori homini paratoꝝ ipſe auditoꝛ minꝰ diſtrahit᷑. Nam
et egregius ille dn̄ici gregis paſtoꝛ gregoriꝰ in ſuis moralibꝰ ita
dicit. Si carni q̄libet abſcidimus. mox quod delectat inuenimus
Nec eſtimandum ſane ꝙ pictantia exterioris. et interioris pictātia
hominis ita ſimꝉ poſſint ſtare. ꝙ nō alterius, huius vel illius vſui
detrahat᷑. Cur ergo in hoc non gaudes ꝙ exterioris hominis pi=
ctancia ſubtrahit᷑. ne ſi aliter fiat ꝑfectōni recreationis interioris
non modica portō detrahat᷑. aut ne fercula eius reddantur inſipi
da que alias pīguedine ſpūs craſſa eſſent atqꝫ plurimuꝫ ſaporoſa.
dices forte. cur ego redarguoꝛ in hac pte. Neqꝫ iniquitas mea.
neqꝫ pctm̄ meum cum totuꝫ factum ſit ipſi interiori homini impu
tandū. Is em̄ ſolus diſponit omnia. is ſolus neglecta ꝓpa de ſolius
exterioris homini lauta ꝓcuratōne ſeu recreatōne ſollicitat᷑. Nō
ſic euadis tu ſolo nomine religioſe. Memoꝛ ſis ſalutis tue. et ꝯfite
re reatum ꝓpm. Memento facultatis qua dicitur. qui dicit animaꝫ
ſupple ſolā intelligere. ſimile eſt ac ſi dicat eam texere ꝉ edificare.
Tu ergo totus culpabilis es. tu es qui guloſus es. tu interiori oc
caſionem das ꝑ ea quidem quibꝰ ab eo diſtinctus es ſenſus habēſ
ꝓnos in malum ab adoleſcentia ſua.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella homini ꝓpter paupem victū querulāti ſic ait.
Animaduerto homo duo in te: et ꝙ velles ſatiari. et ꝙ neſcis
ſatiari. Diſcas ergo primū ſatiari. Ecce ſtatue aliquid ī animo quo
crederes ſatiari. et nichil ꝓpinquiꝰ atqꝫ ꝓbabius ſtatuere poteris
ꝗ̄ ipm̄ ſatiari. Et vero quo dato poſſis ſatiari. nonne illo in centu=
pluꝫ ꝯmutato magis ſatiaberis. Vtiqꝫ. Sꝫ quid. Procerto tolera
patienter inopiā. et ꝓpter deum relinque ſatietatis copiā. et ſecūd
ipſius dei ſponſionem centuplum accipies in hac vita. id eſt cētu
pliciter ſatiaberis. et hic forte paſtoꝛ noſter gregoriꝰ videtur ſic
dixiſſe. Scit ſatiari qui alimētoꝝ inopiam ſine murmure tolerat.
Scit inquit ſatiari in dctō. ſ. centuplo in qd̄ exterioris hominis ſa
tietas eſt mutata. qd̄ nimiꝝ centuplū formaliter ꝯſiſtit in aliq̄ ſa=
tietate ad ipius interioris hominis recreatōnem pertinente.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad p̄dictum querulantem ſic ait. Cur de ſimplici
dieta turbaris. Eſto em̄ ꝙ hec forte ī aliquo homine bono ca
reat delectatōnis. tamen maius bonū ꝯfert vtpote exiſtens ſani=
tatis ꝯſeruatiua. et pulcritudinis nutritiua. Vis hᵒ ſcire. exemplo
diſce. patꝫ nanqꝫ hoc exemplariter in daniele et ſocijs eiꝰ. Legit᷑
em̄ ꝙ daniel īuenit grāꝫ et miſericordiā apᵒ principē eunuchoꝝ.

Dixitq; ad malazar quem princeps conſtituerat ſuper eos· Tempta nos obſecro ſeruos tuos decem diebuſ· et dentur nobis legumina ad veſcendum· et aqua ad bibendum· et contemplare vult⁹ noſtros. et vultus puerorum qui veſcunt᷑ cibo regio· et ſicut videriſ ſic facias· ſequitur ꝙ poſt decem dies appuerunt vultus eorum meliores et corpulentiores pre omnibus pueris qui veſcebantur cibo regio·

IIII· CONSIDERATIO·

Qvarta puella ad hominē de paupe victu querulantez ſic ait· Cur de hoc ḡuaris animo qḋ natum eſt a ḡui egritudine pſeruare· Quid nam inquies eſt hoc· Profecto vict⁹ ſimplex· Nimirum id qḋ poteſt egritudinem preſentē curare· videtur etiā poſſe· a nōdū extnte hominem pſeruare· Sz quid· Reuera vict⁹ ſimplex ḡuem videtur egritudinem poſſe curare· pſertim contractam ex delicatiſ et largis epulis que anime nocēt· et corpi· Audi de hoc venerabilem Ieronimū cui⁹ in ꝯpoſito venerabile volumē decretorum dctm̄ inducit· legim⁹ inquit quoſdam morbo articulari. et podagre humoribus laborantes pſcriptōne bonorum ad ſimplicem menſam. et paupes cibos rdactos ꝯualuiſſe· Caruerāt em̄ ſollicitudine diſpēſande domus et epularum largitate. que et corpus frangunt et animum· hec pater ille ſanctiſſimus·

V· CONSIDERATIO·

Qvinta puella ad pdictum ſic ait· Cur homo de re iocunda triſtaris· et de rerum horrendarum carentia· de qua gaudendū eſſet turbaris· Dices forte que res ſunt iſte· Profecto res prima eſt ſimplex victuſ mediocriſ menſe· Scd̄e vero res ſunt diuitū menſe aut ꝯſimiles pictantie· Audi johānem os aureū· Simplicior inquit victus et menſa mediocris plrimum iocunditatis habet et voluptatis· ecōuerſo vero diuitum menſe execrabiles quidē et horride ac menbrorum ꝯtaminatōis plene· hec ille· et ratio dicti ī ꝓmptu ptz· Nimirum os hominis dicit᷑ eſſe neq̄· ſed menſa diuitis nequior eſt· Decipitur em̄ os ab illa magis ꝙ decipiat· Sane diues ī mēſa ſua quibuſlibet bonis abundante· dum ei varij et rari cibi varijs modis ppati offerunt᷑ ſingulos ad ſui guſtum allicientes tanꝙ amicos nature oſculo recipit· quo poſt breue dū digerendi fuerint tā ꝙ exneos ſiue hoſtes naturā ipam inpugnantes ſentire incipit· Nō ſic certe non ſic in tenui dieta· nō ſic ſimplex vict⁹ pugnat cuz natura· ſed tanꝙ familiaris domeſticus pacem habet cuz illa· Audi helinandū illum ciſtercienſem· ad ꝯſeruandā inquit· ſanitatē nihil efficati⁹ ꝙ cibi et potus idemptitaſ ꝯſeruata· varia em̄ fercula variarum ſunt naturarum· Omnis aūt talis varietas pit humorum repugnantiam· et omnis humorum repugnantia repugnat ſanitati· Vnde elegātiſſime et prudentiſſime reſpondit q̄dam de noſtris adoleſcētib⁹· beluacenſi epo· eum interroganti· vnḋ ꝯtingeret ꝙ ſanior et

pulcrioꝛ eſſet in clauſtro · ꝙ ſoleret eſſe in ſeculo · qꝛ inquit vnifoꝛ
miter viuo et decenter · de quoꝝ ꝑmo habeo vt ſanꝰ ſim · de ſcđo
vt pulcer ſim · In ſeculo aūt viuebam tā defoꝛmiter · ꝙ mł'tifoꝛmi=
ter · de quoꝝ pꝛimo turpitudo naſcitꝰ etiā coꝛpalis · de ſcđo egri=
tudo · prexit qꝫ epūs querere dicens · Quid ergo ꝯmediſti hodie · ſa
tis inquit · quid heri ſimiliter ſatiſ · Nō quero inquit đ quantitate ·
ſꝫ de qualitate · Quid comediſti heri · quid hodie · Heri inq̄t come=
di piſa et olera · hodie olera et piſa · cras aūt comedā piſa cū oleri
bus · poſt cras olera cū piſis · Vide ergo ꝙ pulcro circuitu eandeꝫ
ſententiā circūduxit · vt varijs modis oſtēderet eadem ſe ſemꝑ vti
dieta · que ꝑ̄ſtat coꝛpi et ſanitatem et pulcritudinem ·

VI · CONSIDERATIO ·

Sexta puella ad ꝑ̄dictuꝫ hominē ſic ait · Cur nō magis gaudes
ꝙ turberis de victu leuioꝛiſ digeſtiōis et cure minoꝛis · ꝙ de
victu peioꝛis digeſtionis maioꝛiſqꝫ ḡuaminis · necnon et maioꝛis
cure et laboꝛis · Qui ſunt foꝛte inquies iſti victꝰ pꝛimus et ſecūdꝰ ·
Certe pꝛimꝰ victꝰ ꝯſiſtit in rebus ſimplicibꝰ · ſecundꝰ in rebꝰ ca=
rioꝛibus · ſed nō habendis cariꝰ · audi de vtriſqꝫ ſententiā venera=
bilis viri jeronimi decretoꝝ libꝛo venerabiliter inductā · Ne inq̄t
tales accipiamꝰ cibos · quos aut difficulter digerere · aut comeſtoſ
magno ꝑatos et ꝑ̄ditoſ laboꝛe doleamꝰ · oleꝝ et pomoꝝ ac legu
minū · et facilioꝛ apparatꝰ eſt et arte ı̄pendijſqꝫ coquoꝝ nō ı̄digꝫ ·
et ſine cura ſuſtentat humanū genus moderate ſumptus · quia nec
auide deuoꝛatꝰ qđ irritamēta gule nō habet · et leuioꝛi digeſtione
decoquitur · Hec vir ille venerabilis ·

VII · CONSIDERATIO ·

Septima puella ſic ait · ad hominem lautā ꝓcuratōnem deſide
rantē · Nunꝙ audiuiſti hunc verſum doctrinalē · Omne qđ eſt
nimiū vertitur in vitiuꝫ · qđ ſ · vitiū eſt vtiqꝫ fugiendū · Sꝫ quid eſt
nimiū · Profecto in refectōnibꝰ omniſ ille cibꝰ ꝓ nimio habendꝰ
eſt qui ſufficientē excedit · diceſ quis eſt ſufficieſ · Ille hautdubiū
de quo ꝯtenta eſt natura · Sꝫ quid · Eſt ne magnū hoc vł ꝑuum de
quo natura ꝯtentatꝰ · Eſt ꝓcerto ꝑuū · ꝑut patet fideli teſtimonio
Audi ſenecaꝫ illuſtreꝫ · Venter inquit ꝑ̄cepta nō audit · poſcit et ap
pellat · non eſt tn̄ moleſtꝰ creditoꝛ · ꝑuo ꝯtentꝰ eſt · ſi das illi quod
debes · non qđ potes · Audi de hoc etiā boetianā ꝯſolatricem · Si i
quit qđ nature ſatis eſt replere indigentiā velis · nichil eſt ꝙ foꝛ=
tune affluentiā petas · paucis em̄ minimiſqꝫ ꝯtenta eſt natura · cꝰ
ſatietatem ſi ſuꝑfluis velis vrgere · aut iniocundum qđ infuderis
fiet aut noxiū hec illa · Deniqꝫ ſcđm mūdi ſapientem natura nō de
ficit in neceſſarijs · minꝰ aūt deus auctoꝛ nature · Sꝫ dic michi q̄ſo
que ſunt illa alimēta neceſſaria de q̄bꝰ homini natura ꝓuidit · Pro
fecto artificialibꝰ ꝑ̄paratōnibus circūſcriptis · nō ſunt niſi ſimpli
cia nutrimēta · vt lac m̄rnum quoꝗ ad ꝑuulos · glandes et conſimilia

quo ad adultos. Audi illuſtrez boetiũ. Felix inq̄t nimiũ p̄oꝛ etas.
facili que ſera ſolebat. Ieiunia ſoluere glande. non bachica mune
ra noꝛat. liquido ↄfundere melle. potũ dabat lubꝛicus amniſ. Sʒ
quid de deo. Certe non eſt fas vł cogitare ꝙ ſuis ſeruitoꝛib⁹ dile
ctiſſimis deficiat in neceſſarijs dicente pš. Iacta cogitatũ tuum in
dño et ip̄e te enutriet. Neceſſaria vero p ip̄m dilectiſſimis pꝛouiſa
ſimplicia fuere. nec mł'ta nec magna. ptʒ in ſuis anachoꝛitis et p
phetis. Nã paulo pꝛimo heremite p coꝛuum hoꝛa pꝛandij tantuʒ
dimidiũ panem miſit. et in aduentu anthonij p̄bendã duplicauit.
Helias etiã in deſerto p angelum excitatus a ſomno vt ↄmederʒ.
deo ꝓuidente inuenit ad caput ſuũ ſubcinericiũ panem et vas aq̄
ad ↄmedendũ. ſ. et bibendũ. et ambulauit in foꝛtitudine cibi illius
quadraginta dieb⁹ et quadraginta noctibus vſqʒ ad montem dei
oꝛeb. et nunquit illi poterat deus lautioꝛē menſaʒ facere in deſer
to. Vtiqʒ poterat. ſed nõ fecit. Danieli et ſeruo ſuo in lacu leonuʒ
ↄſtituto p abacuc ꝓp̄ham miſit pulmentum coctũ ꝑ meſſoꝛibus. et
intritum panem in alueolo. heccine aũt ꝓuiſio ſingulis facta p̄di
ctoꝝ nõne ſatis ſimplex. fuit omnino. qđ nimirum et in nobis mi
nus deo dilectis. minuſqʒ dignis lauti⁹ ꝓcurari merito r̄ſtringere
poterit omnis ſupfluitatis appetitum.

Capitulum nonum ↄtinens ↄſolatões ſpãliter ſup carētia po
tus vini vł ſicere et neceſſitate potandi aquam.

NOno poſt p̄miſſa adijt triſtis alius dñam ſupꝛadictaʒ
ↄquerens de carentia pot⁹ vini. cui ip̄a ꝑ ↄſolatõne
ſua duas adiunxit puellas.

I. CONSIDERATIO.

PRima itaqʒ puella ad hominez eundē de potus vini vł ſicere
carentia querulantem ſic ait. O tu homo animalis cur potum
(deſideras) huiuſcemodi p̄ ceteris animantib⁹. Quis em̄ potũ vini delicatiſſi
mis tribuit auiculiſ. Sʒ nec auiũ. nec leo rex animaliũ potum vini
deſiderat. quinimmo poti⁹ legimus ſicut ſitit ceruus ad fõtes aq̄
rum. Tu igitur potum vini vł deſideras ꝓpter honoꝛē. vł ꝓpter ne
ceſſitatē. vel ꝓpter delectatõnē ſeu voluptatē. de ſolo pꝛimo michi
aſſumo. reliqua duo ſoꝛoꝛi mee relinquo. Dico igit᷑ tibi. ſi potum
vini deſideras ꝓpter honoꝛē. vtpote qui de vini carentia erubeſciſ.
Erꝛas plane. Vanus eſt em̄ honoꝛ ille. quē ſi queris. eſt argumētuʒ
ↄtra te. et ꝙ virtute careas foꝛtitudinis q̄ reſiſtere valeas caro mo
dico venticł'o vanitatiſ. ꝙqʒ etiã virtute careas magnanimitatiſ q̄
honoꝛem tam modicuʒ ꝑuipendas. Deniqʒ ſi carentia honoꝛiſ hu
iuſmodi te pump foꝛſitan huiliaret. Atqʒ ſic ad virtutem humilita
tis te diſponeret. aut ip̄am augeret. maiuſ bonum incompabiliter
eſſet talis humiliatõ ꝙ̄ dicti honoꝛis tam modici conſeruatio.

II. CONSIDERATIO

Scđa puella ſic ad triſtē ait. O amice ſi circūſcripto de quo iā ſoroꝛ mea locuta ē honoꝛe. potū vini deſideras vt neceſſariū homini. quare tūc dixiſſʒ yſaias ſitientes venite ad aquas. q̄re et ſalomon in ꝓū. aqua frigida anime ſitiēti. quare dixiſſʒ et vt tactū eſt pꝛius inſignis ille boetiꝰ. Felix nimiū pꝛioꝛ etas. ſomnos dabat herba ſalubꝛeſ. vmbꝛas altiſſima pinuſ. potū quoqʒ lubꝛicus amnis. nō bachica munera noꝛat. liquido ꝯfundere melle. vtinaʒ mō noſtra redirent. in moꝛes tēpa pꝛiſcos. hec ille. Dices foꝛte ꝙ non redibunt. ꝙqʒ modo poſt illa pꝛiſca tempa. potus vini neceſſarius eſt homini. Quod ſi eſt ita. quare tūc octouianꝰ auguſtus q̄rentem de inopia et caritate vini populum ſeuiſſima cohercuit voce. ſatis ꝓuiſum dicens ꝙ aquis abundabant. Rurſus ſi potus vini neceſſarius eſt homini. q̄uo tūc Iohānes baptiſta vinum et ſiceram non bibit. Aut quomō beatus ille pater domnicus dum in iuuentute palentie ſtuduiſſet vinū ꝑ decēniuʒ non bibebat vt animū tranſferrʒ ad ſapientiā. ſciens ꝙ aqua ſapientie ſalutaris et vini potus plimum diſcoꝛdarent. Si vero ſcđm illuſtrem boetiū vinum moderate ſumptū acuit ingeniū, ꝯcedo hoc bonū. Sʒ maius malū experimur. ꝙ vinuʒ. ſ. modicū etiā ſumptū ad bibendū ampliꝰ acuit appetitum. Quippe abyſſus abyſſum inuocat. Deniqʒ ſi potꝰ vini eſt neceſſariꝰ. q̄uo tūc ꝑſone mlte eiuſdem nobiſcū ſpeciei cū vini carentia ſani viuūt et longeui. quoꝝ nōnulli nec vinuʒ appetunt nec guſtare poſſunt. q̄ nichiloꝰ viuidi ſunt rubentes genas habētes. oꝛaqʒ flāmantia. quibus et iocunditas ineſt bone ſocietatis et ꝯuictus. Poſtremo ſi vini potꝰ eſt neceſſariꝰ. q̄uo tunc deꝰ minuſ ꝙ natura deficiens in neceſſarijs dilectiſſimis ſuis anacharitis ꝓuiſis q̄nqʒ de pane ł de dactilis. de vino nō legit ꝓuidiſſe. Diceſ foꝛte ꝯſuetudo potus vini neceſſitatē induxit. quid ergo michi dicis de captiuis eiuſdem ꝯſuetudinis quibus cum pane aqua recēs pictantia videretur. et licet ꝯſuetudo ſit nonnullis altera natura vel naturam alterauerit. vt potum vini requirat. quia tamē ip̄a natura non eſt. facile redit homo ad naturam vt ſic ceſſet neceſſitas potꝰ vini. Igit bibēdo vinū nō neceſſitati ꝯſulitur. ſed delectatōi ſeu voluptati ꝓuidetur. Vis mō ſcire q̄tū in hoc ꝯſiſtat hominis detrimtum. Ecce puritatē tollit hec voluptas atqʒ mercedeʒ puritatis que celeſtem mercedem non mediocriter emulat. cuiꝰ notabile ꝑcipium tribuit puritas in hac vita. Vis hoc ſcire. patrū libꝛum legito. et iohannem abbatē inuenies puritatis naturā. et q̄d ex ea homo ꝯſequit bonum omni coꝛpali potui pꝛeualens declarantem.

Capitulum decimum continens conſolationes hominis intemperati ſuper aſtrictione ad temperantiam in cibis et in potibꝰ obſeruandam.

Decimo poſt p̄miſſa acceſſit et alius triſtis ad domi-
nam conſolatricem conquerens · ꝙ ad temperantiam
in victu obſeruandam eſſꝫ obligatus cui illa ꝓ cōſo-
latōne de ſuis puellis ſex adiunxit ·

¶ I · CONSIDERATIO ·

Prima puella ad hoīez illū intēpatum ↄmeſſatōibus et ebrie-
tatibꝰ deditū ſic ait · Nōne innuit aplus paulus ſcribens ad
romanos requiri ad hoc vt honeſtē ambulemꝰ · ꝙ intempantiā in
comeſſationibꝰ et ebrietatibꝰ non ſectemur · Tu vero ſi nō doctri-
ne apl'i huius nec alijs credis ſanctoꝝ dogmatibꝰ · crede l' genti-
libus et attende dicta areſtotilis viri gentilis · et ſcies ꝙ tpantiaꝫ
ſeruare mlto tibi meliꝰ ē ꝙ̄ intpate cibis te et potibꝰ intentū eſſe
In mortis nanqꝫ articl'o ↄſtitutꝰ ſic ad ſuos diſcipulos eſt locutꝰ
Neſcitis ꝙ plꝰ purus et pfectꝰ mortificauit omnia deſideria ſua
in hoc ſecl'o in comeſſatōne potu et veſtitu et alijs delectatōibꝰ ·
et theſauris auri et argenti · et ↄtempſit oīs delectatōes adducē-
tes ipm ad deſtructōneꝫ corpis et anime · qꝛ qui intentꝰ eſt multū
ↄmeſſatōni et potui et vtitur hmōi minimis delectatōibꝰ i quibꝰ
delectatᷣ cm̄ tpe quo ↄmedit · corrūpit corpꝰ ſuum infirmitatibus
et triſticijs · hec ille gentilis catholico multū ſimilis ·

¶ II · CONSIDERATIO ·

Secunda puella ad hominē illū aſtricttum ad edendū et bibē-
dum tpate et obhoc turbatum ſic ait · O homo cur de tpantia
ſeruanda turbaris · ſignum eſt ꝙ bona que opatᷣ et mala intēpan-
tie nōdum didiciſti · Vis ergo vtrūqꝫ ſcire · Audi johānem os aure-
um cuiꝰ dictū in hac materia liber inducit decretoꝝ · Nichil inqt
ſic iocundū eſt ſicut cibꝰ bene digeſtꝰ aut decoctus · nichil ſalutē
ſic opatur · nichil ſic egritudines fugat ſicut moderata refectio ·
ſufficiētia qppe cum nutrimēto et ſoſpitatē ſimul ꝓcreat et etiā vo-
luptatē · Gloſa · id eſt hilaritatē · ſeqtur · abundantia vero morbuꝫ
facit et moleſtias ingerit et egritudines generat · qđ em̄ facit fa-
mes hoc etiā plenitudo ciboꝝ · magis aūt multo homini peiora ·
fames quippe in paucis diebꝰ aufert hoīeꝫ · et liberat ex hac vita
penali · exceſſus vero ciboꝝ ↄtra ſtatuta et putreſcere facit corpꝰ
humanū et macerat egritudine diuturna · et tūc cū morte crudeli
ↄſumit · hec ille · jo · Sꝫ et venerabilis Ieronimꝰ ↄcordans · morbi
inquit ſaturitate nimia ↄcitantᷣ · mltiqꝫ in patiētia gule vomitu re-
mediantᷣ et qđ turpiter igeſſerūt turpiter egerūt · Deniqꝫ vulgatū
eſt vbū ꝙ mlto ples occidit gula ꝙ̄ gladiꝰ · Sꝫ et eccl'iaſticꝰ dicᵗ
In multis eſcis erit infirmitas · et ꝓpter crapulaꝫ mlti obierūt · qui
aūt abſtinens eſt adiciet vitam ·

¶ III · CONSIDERATIO ·

Tercia puella ad hoīeꝫ rōne vſus vel deſiderij multitudis fer-
culoꝝ et ſollicite ꝑpatōnis intēpatū ſic ait · Taceo de mltis

que iā audiuiſti vnū ſolum qđ plꝰ de malo habet ꝙ̄ habeat de bo
no·ferculoꝝ varia multiplicitas eſt nocumētum ſeu ḡuamē qđ in=
fertur ſtomacho ita vt infelix reputet̃·ex cuiꝰ q̄dem ḡuamie ī hu
mano corꝑe ꝓueniūt multa mala·Verū ip̄m ḡuamē ſtomachi dul
cis ille pater clareuallis ꝯtra nōnullos guloſos ꝑlatos clare pō=
derat et declarat·Tāta inq̄t accuratōe et arte coquoꝝ cūcta opā=
tur.quatuor aut quinqꝫ ferculis deuoratis prima non impediant
nouiſſima.nec ſatietas minuat appetitū·palatū quippe duꝫ nouel
lis ſeducit̃ ꝯdimentis paulatim diſueſcit ꝯgnita.et ad ſuos extra
neos velut adhuc ieiunū auide renouatur in deſideria·Venter q̄
dem dū neſcit ornat̃·ſꝫ varietas tollit faſtidiū·Quia vero puras
vt eas natura creauit epulas/faſtidimꝰ.dum alie alijs multipha=
rie ꝑmiſcent̃·et ſpretis naturalibꝰ quos deus indidit rebus·qui=
buſdam adulterinis gula ꝓuocatur ſaporibus.tranſit̃·nimiꝝ me
ra neceſſitas.ſꝫ nec dum delectatō ſupatur·quis em̄ dicere ſufficit
quot modis vt cetera taceaꝫ ſola oua verſant̃ et vexantur·quāto
ſtudio euertunt̃ et ſubuertuntur.liquantur.durant̃.minuuntur.et
nunc quideꝫ frixa.nūc aſſa.nūc farſa.nūc mixtim.nūc ſigillatim ap
ponunt̃·Vt quid aūt hec omnia.niſi vt ſoli faſtidio ꝯſulatur·Ip̄a
deind̄ qualitas rei talis de foris apparere curatur.vt non minus
aſpectus ꝙ̄ guſtus delectet.vt cum iam ſtomachus crebris ructi=
bus repletum ſe indicet.nec dum tamē curioſitas ſatietur·ſꝫ dum
oculi coloribus.palatum ſaporibꝰ illiciuntur infelix ſtomachus
cui nec colores lucēt.nec ſapores demulcent duꝫ omnia ſuſcipere
cogitur.oppreſſu magis obruitur ꝙ̄ reficitur·hec ille dilectiſſimꝰ
pater·

IIII·CONSIDERATIO·

Quarta puella ad ꝑdictū hoiem ſic ait Cur de ſeruando tēpan
tiam turbaris vt guloſus·ꝯſidera eiꝰ laudem et vitij ſibi op=
ſiti vitupiuꝫ.et digne ceſſabit in te paſſio triſticie·De laude tēpan
tie·Audi johānem os aureū decretoꝝ volumie allegatū·Nichil ī
quit ſic ſenſuū acumen opatur ſicut refectio moderata Audi et ve
nerabilem jeronimū p̄ſbiteꝝ·modicꝰ inquit ac moderatus cibus
et carni et anime vtilis eſt·Ecōtra aūt ſi de vitij oppoſiti vitupio
velis ſcire·Audi gratianū·venter inquit piguis vt jeronimus ait,
groſſum ſenſum generat·Audi quoqꝫ yſidoꝝ·Gule inquit ſaturi=
tas nimia aciē mentis obtundit.ingeniūqꝫ euertere facit·Audi jo
hannem caſſ·Non ſola inquit crapula mentem inebriare ꝯſueuit:
verum etiam cunctaꝝ eſcarum nimietas vacillantē eam ac nuta=
bundam eam reddit·omniqꝫ integritatis ac puritatis contempla=
tione diſpoliat·Deniqꝫ audi et Galienum virum doctiſſimum
ypocratis interpretem ex dictis jeronimi in ꝑdicto decretorum
volumine allegatuꝫ·qui dicit in exordio medicine Atletas quoꝝ
vita et ars ſagina eſt nec viuere poſſe diu nec ſanos eſſe animaſqꝫ

ita nimio ſanguine et adipibus quaſi luto inuolutas. nichil te=
nue.nihil celeſte .ſed ſemper de carnibus eructuare.et ventris in
gluuie cogitare

¶ V. CONSIDERATIO.

QVinta puella ad hominem de oſeruanda in edendo et biben=
do tempãtia contriſtatum ſic ait. ¶ Cur inimicaris tempãtie?
cum potiuſ deberes gaudenter illam ſectari. ne intemperantia ad
multa mala te deduceret veneree voluptatis ſupi⁹ declarata. Nẽ
pe ꝙ hec ſit tibi formidãdum:docent plurima teſtimonia. Audi p̃=
mo johãnẽ caſſi. Nũꝗ inquit poterit ardentes ꝯcupiſcẽtie ſtimlos
inhibere:quiſquis deſideria gule refrenare nequiuerit. hec ille. et
ecce deſideria inquit gule que quidẽ tam in comeſſatõnibus.ꝗ in
ebrietatibus ſiue in exceſſu cibi et potus ſcitur ꝯſiſtere. Nonne em̃
ardẽtes ꝯcupiſcẽtie ſtimuli ſeu libidĩes ſequũt² exceſſuꝫ cibi. certe
ſic. Audi yſidoꝝ hoc ꝯſiderantem. Ciboꝝ inquit ſaturitas.carnis
luxuriam ſuſcitat edacitatis vitio creſcit carnis temptatõ.ſaturita
ti ſemp libido adiuncta ẽ. Nõne etiã libido ſequitur exceſſum ĩ po
tu. Audi venerabilem jeronimũ p̃ſbiteꝝ. Venter inquit mero eſtu
ans.cito ſpumat in libidinem. Venter em̃ et genitalia vicina ſunt.
et vnum alteri miniſtrat. ex vicinitate em̃ menbroꝝ ſequitur cõfe
deratõ vitõꝝ. hec ille venerabilis. Qui rurſum alibi quantum ad
exceſſuꝫ cibi dicit ſic. Semper ſaturitati iuncta laſciuia eſt. vicina
ſunt ſibi venter et genitalia. ꝑ menbroꝝ ordine.ordo vitioꝝ. hec
ille. Si igitur non habita ciboꝝ copia delicatorum deſideriuꝫ eo
rum te cruciat.cogita ꝙ eorum copiã ſi haberes.te fortaſſis tantũ
vel etiam magis cruciaret deſiderium.vel confunderet exercitiũ
actuum venereoꝝ. Nec iſtud modicum quidem. Nimirum ꝑ hoc
virtutes anime deſtruerentur. Audi de hoc paſtorẽ gregis domi=
nici gregorium. Coquoꝝ inquit princeps muros jheruſalẽ deicit:
quia dum venter ingluuie tenditur. virtutes anime per luxuriam
deſtruuntur. Hanc quoqꝫ ſentẽtiam vna cum precedẽti ſimul ponit
ille Gratianus. Ventris inquit ingluuies ad luxuriam facile pro=
uocat.et omne opus bonum diſſoluit. vnd̃ venter et genitalia ſibi
metipſis vicina ſunt.vt ex vicinitate menbrorum confederatio in=
telligatur vitõrum. Hinc etiam nabuzardam princeps coquorum
muros jheruſalẽ deſtruxiſſe legitur. quia venter cui coquorum mul
titudo deſeruit.edificia virtutuꝫ ad ſolum redigit. Hec gratianus
Sed nonne deſtructio virtutum anime. damnuꝫ hominis eſt ꝓrſus
ineſtimabile.

¶ VI. CONSIDERATIO.

SExta puella ad ſepedictum hominem de ſeruando temperan=
tiam contriſtatum ſic ait. Nequaꝗ homo hac de cauſa triſta=
ri poſſes. quinimmo potius gauderes ſi que. qualia. et quanta.

ex tꝑantia ſeu ſobrietate bona homini ꝓueniunt diligenter aduer
te res. Queſo igitur vt teſtibus credas veridicis q̄ hoc māifeſtant.
Audi primo magnum patrem auguſtinum. Sobrietas inquit men=
tis eſt et ſenſus. menbrorum omnium corporiſqꝫ tutela caſtitatis
pudicicieqꝫ munimen pudori ꝓxima amicicie paciſqꝫ ſerua hone=
ſtatiqꝫ ſemper coniuncta criminum vitiorumqꝫ omnium profuga.
hec magnus pater. Qui rurſum eandem virtutem commendans.
Sobrietas inquit eſt recti iudicij. tenax memorie. recordatōiſqꝫ in
ſeparabilis. ſapientie ſecretorum cuſtos archani velamen. lectio=
num et doctrine capax. ſtudiorum et artium bonarum diſciplina
pariter et magr̄a. ingeniorūz et capiendorum pediſſequa. bone fa
me ſemper auida in cogitatōnibus ſalubria atqꝫ vtilia verſanſ vir
tutis ſingulare auxilium. cuncta cum ratōne diſponens. in congre
gatōne honeſtorum ſeipſam ſemper ingerens. hec pater ꝑdictus.
Qui rurſum ipſam ſobrietatem ſic ↄmendat. Sobrietatis perſeue=
rantia ineſtimabilis eſt animi fortitudo. omnes eaꝫ virtutes et om
nes laudum tituli ſemꝑ concupiſcunt. quia ſine ipſa ornari ac pla
cere non poſſent. hec iterum idem pater. Audi deniqꝫ et illuſtrem
origenem. Sobrietas inquit omnium virtutum mater eſt. ſicut ecō
uerſo ebrietas omnium vitiorum.

¶ Capitulum vndecimum continēs conſolationes ſuꝑ ieiunio et
abſtinentia.

VNdecimo poſt premiſſa ſepedictam dominam etiaꝫ ali
us triſtis pro conſolatione ſuper ieiunijs et abſtinen
tijs requiſiuit. cui ipſa de ſuis puellis mox ſex ad=
iunxit.

¶ I. CONSIDERATIO.

PRima puella ad hominem iſtum propter ieiunium de proxio
imminens contriſtatum ſic ait. Tu cum ieiunaſ noli fieri ſicut
ypocrita triſtis. Nec te ad hoc moueat ſi ieiunium boni alicuiꝰ ſit
priuatō, puta eſus cibi delectabilis. Nēpe teſte venerabili grego=
rio prout liber decretorum cōmemorat. Non mediocriter errant q̄
magno bono preferunt mediocre bonum. vti ſcilicet in propoſito
bonum iſtud cuius ieiunium eſt priuatio. Preſertim cum nec illud
bonū dici mereatur mediocre r̄ſpectu magnoꝝ bonoꝝ. ad que ie
iunium cōfert. Que nam inquies ſunt illa. Profecto licet illa plu
ra ſint prout illuſtrium virorum patere poterit teſtimonijs. tamen
ad preſenſ ſolum tangam corporalia. quedam maiora atqꝫ meliora
ſororibus meis relinquens. Et ecce quantū ad corperalia. Nonne
dicit ecleſiaſticus. Non eſt cenſus ſuper cenſum ſalutis corporis.
Illi igitur bono cuius ieiunium ad tempus eſt priuatō. preferēda
eſt vtiqꝫ ſalus ſeu ſanitas corꝑalis. ad quā profecto multuꝫ ↄfert

ieiunium ordinatum. Audi venerabilem jeronimum. Mater inquit ſanitatis eſt abſtinentia. mater egritudinis eſt voluptas. Sed et vulgatiſſimum eſt. ꝙ abſtinētia eſt ſumma medicina. vnde et verſu quodam dicitur. Ieiunat medicus. O quanti calores febrium ieiunijs ſunt extincti. O quotiēs diuerſarum infirmitatū materia in ieiunātibus eſt cōſumpta. O quotiens ex repletione nimia nōnulli paliſim et peſſimos morbos incurriſſent. ſi nō tales vl̕ ſanguinem minuēdo. vl̕ aliter et cito puta forte ꝑ abſtinentiā ſe iuuiſſent. Audi de hoc ypocratem. qui ꝓut ex verbis jeronimi in decretoꝝ volumine recitatur. docet opimis obeſa. et craſſa que creſcendi mēſuram impleuerint niſi cito ablatōne ſanguinis minuant᷑ in paliſim et peſſima morboꝝ genera erūpe. et idcirco neceſſariā eſſe redemptōnē vt rurſum habeant in que poſſint creſcere. non em̄ manere in vno ſtatu natura corꝑm poteſt. ſed aut creſcere poteſt ſemꝑ. aut decreſcere ſemꝑ. nec poſſe viuere animam niſi creſcendi capax ſit. hec ille. Illis ergo quos intꝑātia ſic repleuerit vt creſcere nō poſſint. expedit vl̕ ꝓ parte euacuari aut ſanguinē minuendo. vel alio hm̄ōi modo. Quid plura? Profecto ſcd̄m p̄miſſa ptꝫ ꝙ ieiuniū multotiens infirmū ſanat. et ſanū ab infirmitate vel etiā a morte qn̄qꝫ p̄ſeruat. et a medicoꝝ ꝑ oñs ſalario ſupportat. Itaqꝫ corrolarie ſequitur ꝙ contra diſcreta ieiunia non eſt credendum medicine. Audi ambroſium illum inſignem cuius dictum volumen inducit decretorum. Contraria inquit conditōni diuine precepta medicine ſunt. a ieiunio reuocant. lugubrare non ſinunt. ab omni intentione meditationis abducunt. ita qui ſe medicine dederit. ſeipſum ſibi abnegat.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad hominē p̄dictum ꝓpter ieiuniū ɔtriſtatum ſic ait. Cur nō ɔtra triſticiam attēdis ad hoc bonum ad quod ieiunium ɔfert. Hoc quidē vnum de maximis ē. Quod inquies ē illud? Ecce ſi culpa maximum maloꝝ eſt. ſequitur ꝙ mors culpe de maximis bonoꝝ eſt. Verum ꝙ hoc bonuꝫ de ieiunio vel cauſaliter p̄dicetur. d̕ hoc audi venerabilē antiſtitē ambroſium. jeiunium inquit mors culpe. excidium delictoꝝ. remedium ſalutis. Audi quoqꝫ patrem clareuallis qui de abſtinētia ſic dicit. Pro eo ꝙ ab ipſis licitis abſtinem᷒ ea nobis q̄ prius ɔmiſimus illicita cōdonantur. quid ē ɔdonari cōmiſſa? niſi ieiunio breui ieiunia redimi ſempiterna? gehennam em̄ meruimus vbi nunꝙ̄ nullus cibus ē. nulla conſolatō. nullus terminuſ. vbi guttam aque diues poſtulat et accipere non meretur. bonum et ſalutare ieiunium quo redimuntur eterna ſupplicia. dum remittuntur peccata. hec bn̄.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ait. O homo ſi maculam turpem haberes ī facie, valde gauderes ꝙ illā ꝑ ieiuniū poſſes remouere. Sed quid?

Procerto macule vitioruꝫ in anima.ſunt maculis faciei turpiores.
Igitur gaudendū de ieiunio.et hilariter ieiunandū.ex eo.ſ. ꝙ per
ipm ieiuniū poſſunt vitia ab anima remoueri. Audi de hoc p̄fatio-
nem eccl'iaſticam de ieiunio ſic dicentē. Qui corꝑali ieiunio vitia
ꝺpmis ꝛc. Audi quoqꝫ clareuallēſem. Ieiuniū inq̄t nō ſolū ablutō
eſt pctōꝝ.ſꝫ et extirpatō vitioꝝ. non ſolū obtinet veniā.ſꝫ meret
grām.non ſolū delet pctā p̄terita que omiſim⁹.ſed et repellit fu-
tura que omittere poteram⁹. Audi vlteri⁹ yſidorū ꝓpoſitū cōſide-
rantem. Ieiunio inquit libido reſtringit.ieiunio luxuria ſuperat.
Audi quoqꝫ petrū Rauēnatē. Ieiuniū inq̄t aufert vitioꝝ morboſ.
carnis amputat paſſiones.crimis cauſas ꝓpellit. Deniqꝫ audi ve-
nerabilem jeronimū.ardentes inquit dyaboli ſagitte ieiunioꝝ et
vigiliaꝝ frigore reſtringende ſunt. Vn̄ et magn⁹ pater aug⁹. Ieiu-
niū inq̄t ꝯcupiſcētie nebulas diſꝑgit.libidinū ardoreſ extinguit.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella ſic ait ad hoīeꝫ gule intentū.et ꝓpter ieiuniū cō-
triſtatum. Nōne vitium gule hyatu ſuo inuoluēs quaſi q̄dam
vorago eſt.que ſibi immerſuꝫ facile abſorbet atqꝫ ſuffocat. Certe
ſic.nec poteſt ꝓbabiliter hoc negari. Sꝫ quis non intelligeret ho-
minem voraceꝫ iuxta ſonū vocabuli voragini gule eſſe immerſum.
Quapropter valde gaudere habet ſicꝗ̄ rem repiat qua de tali vo-
ragine ſupeleuet vt euadat. Vis aūt ſcire reꝫ hmōi. Noueris hāc
eſſe ſanctum eccl'ie ieiunium.vl' alias ex ordinata deuotōne aſſum-
ptum. Nonne em̄ ſctā mater eccl'ia deo ſic loquit in p̄fatōne. qui
corꝑali ieiunio mentem eleuas. Sꝫ et magn⁹ pater aug⁹. Ieiuniuꝫ
inquit purgat mentē.ſubleuat ſenſuꝫ.carnē ſpūi ſubicit.q̄ꝫadmodū
aūt leue ḡui ſibi adiuncto p̄dn̄ans ipm ḡue ſecū eleuat.ſic mēs ie-
iunio eleuata tanꝗ̄ leui exterioreꝫ hoīeꝫ tanꝗ̄ de ſe grauē ſibi ſub-
iectū ieiunio tanꝗ̄ ei p̄dn̄ans d̄ p̄dicta gule voragine ſecū eleuat.
et a ꝑiclo liberat.ne abſorbeatur.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella ad p̄dictū hominē ſic ait. Conſidera tu q̄ꝫ ḡuat
ieiuniū.ꝙ eo eſt ſine triſticia ieiunandū.ꝙ nulla ē comparatō
boni quod ieiuniū aufert.ad bonum quod ieiunium confert. Ieiu-
niuꝫ quippe delectatiōeꝫ cibi exteriori homini aliqualiter aufert.
qua delectatōne ieiunādo relicta ꝓpter deū interiori homini ſcdꝫ
diuinam ſpōſionē hac in vita centuplū ꝯfert. Ieiuniū exteriori ho-
mini fortitudis aliquid aufert.ſꝫ que illa eſt multo melior.cōfor-
tatōnem interiori homini exteriore ei ſubiciens.plane ꝯfert. Ieiu-
nium forſan corꝑalis virtutis aliq̄d aufert. ſꝫ que mlto meliores
ſunt ſpūales virtutes que hoīem bonuꝫ faciunt.et ad p̄mia eterna
diſponunt largiter confert. Audi prefanoneꝫ qua domino virtutū
dr. Qui corꝑali ieiunio virtutem largiris et premia. Audi venerā-
dum archiantiſtitem ambroſium de caſtitate ſpecialiter loquēteꝫ.

Nam poſtꝗ dixit ieiuniuꝫ mors culpe· excidiū delictoꝝ· remediū
ſalutis· radix grē ſubiungit fundamtuꝫ eſt caſtitatis et addit· hoc
g̃du ad deum citiuſ ꝑuenitur· Sꝫ quid hoc melius eſſe poſſꝫ· Audi
quoqꝫ et venerabilem p̄ſbiteꝝ heronimū generaliꝰ loquentem· Ie
iunium inq̃ non ſolū ꝑfecta virtus·ſꝫ ceteraꝝ virtutū fundamtū
eſt et ſanctificatō· Audi patrem clareuallis· Ieiuniū inquit oratio
nem.deuotōnem,et fiduciā donat· Deniqꝫ ꝯſidera ꝙ ieiuniū ꝯ̄uis
cibo videatur ꝯtrariuꝫ· tn̄ et ip̄m cibus eſt· Cuiꝰ inq̃s· Profecto
cibus eſt virtutis interiorem hominem cōfortantis· Audi leonem
papam· Semꝑ inquit virtuti cibꝰ ieiunium fuit De abſtinētia quo
qꝫ ꝓdeūt caſte cogitatōes.rōnabiles voluptates·ſalubria ꝯſilia·
et ꝑ voluntarias afflictōes caro ꝯcupiſcētijs morit᷑· et virtutibꝰ
ſpūs innouatur· hec ille· Patet igitur ꝑ hec omnia ad gaudenter
amplectendū ieiunia ꝙ nulla eſt ꝯpatō boni qd̛ ieiuniū aufert
ad bona que ieiunium ꝯfert·

VI· CONSIDERATIO·

Sexta puella ait· Tu homo qui ieiunium horres· ꝯſidera ꝙ ſi ti
bi ieiunium corporalem cibum ſubtrahit· tanto mens vtilius
ſpūalem tibi cibum attrahit· Qui quidem homini neceſſarius eſt·
Non em̄ in ſolo pane viuit homo· ſed in omni verbo qd̛ ꝓcedit de
ore dei· Per cuius carentiam ſi ſaluator dimiſerit nos ieiunos.de
ficiemus in via· Si vis modo ſcire ꝙ verum ſit qd̛ dixi· intelligas
hoc ꝑ ſimile· Nā ſicut qui ieiunat· auidiꝰ poſtea et ad incorꝑatio
nem vtilius ſumit alimta.minuſqꝫ faſtidit meliora· ꝙ̄ ille q̃ primo
groſſioribus ſe repleuit· Ita nimiꝝ q̃ ex deuotōne ieiunauerit,non
ſic faſtidit cibū ſpūalem ſicut ille q̃ ꝑ materialem cibum ieiunium
ſoluit· Immo illum ſpūalem auidiꝰ ſumit atqꝫ fructuoſiꝰ· q̄ppe ex
pientia nos docet ita eſſe· cū verbū dei qd̛ cibus ſpūalis eſt meliꝰ
incompabiliter ſit audire de mane ieiuno ſtomacho,ꝙ̄ poſt prādi
um aut repleto·

Capitulum duodecimum continens ꝯſolatōnes ſuꝑ inedia ſi ue ſuꝑ fame et ſiti·

Duodecimo poſt p̄miſſa ad ſepedctām dn̄aꝫ ꝯſolatricē
acceſſit et alius triſtis gratia conſolatōnis ſuper fa
me et ſiti conſequende· Cui ipſa de ſuis puellis duaſ
ꝯſolatorias deputauit·

I· CONSIDERATIO·

Prima puella ad hoieꝫ fameſcēteꝫ,et ex hᵒ turbatū ſic ait· aut fa
mē g̃ueꝫ pateris rōne penurie et egeſtatis,aut famē ꝯmunē rō
ne abſtinētie lōgioris· Siqdem p̄mo mō ſororꝝ meaꝝ ꝯſolatōnem
req̃ras ſupiꝰ vbi agit᷑ d̛ penuria et egeſtate,ac d̛ m̄dica pauꝑtate·
Que nimiꝝ fames ſi ad mortē etiā eā termiari opterꝫ,hoc haberꝫ
ꝯſolōnis· ꝙ vti ſ̄ ꝑ ſororē meā patuit.fames ī paucis diebꝰ aufert
hoieꝫ.et liberat ex hac vita pēali· Sꝫ et alia ī hac ꝑte ad ꝯſolōneꝫ

ꝑtinent que ſup ꝓpria morte feſtina poſſunt hominem conſolari.
Porro ſi leuiori occaſione fameſcere ꝯtingat vł ſitire. hoc primū
ꝯſolatōnis occurrit qḋ venerabilis pater jeronimꝰ quodam in lo,
co ſic dixiſſe repit᷑. Ociū ꝑit faſtidiū. exercitiū famem. fames autē
miro mō dulcia reddit que faſtidiū facit inſipida. hec pater ille.
Idem quoqꝫ iudiciū eſt et de ſiti. aqua em̄ ꝑ ſitim in vinū mutabit᷑
vernacinū. et ceruiſia turbida in claretū. Sꝫ et hoc qḋ dictum eſt
ꝙ videlicꝫ que faſtidiū facit īſipida. fames miro mō dulcia facit.
poteſt ꝑ hoc vtrunqꝫ intelligi qḋ dicit Neemias. Panem de celo
dediſti eis in fame eoꝝ. Nimirū panis groſſus et terreſtris fit q̄ſi
panis de celis omne in ſe habens delectamētum ſuauitatiſ. id ē fit
miro mō dulcis rōne famis p̄cedentis.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella famē et ſitim eiuſdem attendens ꝯditōnis ad
triſtē hominē ita ait. Si rōne ieiunij a cibo abſtinēs corꝑali
fame affligeris ſiue ſiti. ſume cibum aliū ſiue potum. Nimirū ſicut
ait ille Caſſiodorꝰ. Ipis grauior ē ꝯſuetudo ſubtracti cibi q̄ ſe eſcis
alijs neſciūt ꝯſolari. hec ille. Dū ergo fame affligeris. vt vł hoc
mō verificet᷑ illud ps. In diebꝰ famis ſaturabunt᷑. et illud job. In
fame ridebis. ꝑluſtra armariū memorie. ſeu archā mentis tue ar=
chane. et ſi q̄ꝫ q̄ dulciſſimū cibū inueneris verbi dei ibi reſeruatū.
guſta illū illo recreeris. atqꝫ de cella vinaria vino leticie ſpūaliſ.
Nempe cibū guſtando atqꝫ potū hmōi ſpūalem. non ſolū venies
in obliuionem ieiunij et alterꝰ cibi ſumendi puta carnalis. ſed et
carebis eius quodammō appetitu tanq̄ inſipidi. q̄ppe guſtato ſpi,
ritu. deſipit omnis caro. Quod quidē ſi neglexeris fatuis es ſimil,
limꝰ. nec ꝯpaſſione dignꝰ. quēadmodum nec talis q̄ ꝓpter groſſio,
ris cibi. puta nigri panis carentiā fameſceret. eo ꝙ cibos delica=
tos abſconditos habēs in copia. eis vti non curaret. hoc autē di,
co naturale quodammō famis remediū attendēdo. qḋ quidē reme,
diū in ꝓpoſito ꝯſiſteret in ſuſpenſiōe ad cibū ſpiritualem ꝑ actua=
lem ꝯſideratōnē. quēadmodū q̄s dū ad vnū cibū delicatū ꝑ actua,
lem vſum ſuſpenditur. interim naturaliter ꝑ appetitum groſſioris
cibi non vexatur.

Capitulum tredecimū ꝯtinens ꝯſolatōnes ſup vilibus et rudi=
bus veſtimentis. et ſuper carentia delicataꝝ et p̄cioſaꝝ veſtium.

Tredecimo poſt p̄miſſa ad ſepedictā dn̄am ꝯſolatricē
optimā acceſſit ꝓ ꝯſolatōe habenda etiā aliꝰ triſtis
ex eo turbatꝰ ꝙ non habuit delicataſ veſtes. ſꝫ tantū
viles et rudeſ. cui ipa mox deputauit tres de ſuis pu,
ellis ꝓ ꝯſolatōne recipienda ab eis.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad triſte illū ſic ait. Tu q̄ veſtitū ꝯſideraſ ꝯlicatū

Audi principem pħoꝝ areſtotilez in mortis articulo ſuos diſcipu
los alloquētez. Neſcitis inqͭ ꝙ phꝰ purꝰ et ꝑfectus mortificauit
oīa deſideria ſua ī hoͦ ſeclo ī ↄmeſſacōe.potu.et veſtitu.et alijs de=
lctātōibꝰ Tu vͦo nōduz tua deſideria mortificaſti ēca veſtitū.ď cꝰ
delicati carētia es ↄqueſtꝰ. igitur hoc primuz ↄtra te ſequitᷣ ꝙ nō
es phꝰ purus et ꝑfectus.qualis eſtimatōne hominū forſitan fuiſ
ſes ſi tacuiſſes. Nūc vero qm̄ ↄquerendo nō tacuiſti:carebis noīe
hoc p̄claro qď amator ſapientie interp̄tatur. Siqdem te oſtendiſti
non amatorē ſapientie.ſ; magis lane delicate. O ꝙ̄ diſſimiles deli
cie in lana ↄſiſtūt et in ſapiētia.cui ſapientie.nec ſericū.nec purpu
ram licet ↄpare. Minꝰ q; licet appetere p̄ſertim ei cui alias pacto
quodā ſcd̄m apłm ↄceſſum eſt xp̄m qui patriſ ſapientia eſt induere
Audi illū cyprianū. Serico inquit et purpura induti xp̄m ſinceri=
ter īduere nō poſſunt. Eligas igitᷣ īter iſta.et vide ꝙ eligas ſapiē=
ter.vt ñ mō vt phꝰ mūdāe ſapiētie.ſ; amator v̄e ſapiētie ↄprobeniſ

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad hominem p̄dicta ex cauſa triſtē ſic ait. Nō
ne homo te docet ratio.honorabilꝰ eſſe mł'to.veſtiri veſte re
gis aſpera.ꝙ̄ ꝓpia veſte delicata. Eſt ꝑfecto fateare neceſſe eſt. S;
quid. Dic michi de rege illo qui in veſtitu ſuo habet ſcriptum rex
regū et dn̄s dominantiū.cui eſt honor.et gła.et impiū. qď impiuz
teſte apoſtolici textus appatu et ſuis dabit. Dic de illo mario re=
gū qūo legis. Nōne legis ꝙ veſtitꝰ erat ſ. hic veſte aſpera ſangui=
ne.et ſi ſic:qď reſtat tibi. Reuera cū ſit rex głe.ſi tandem cū eo ſto
la głe ſupueſtiri queris.reſtat nunc ꝑ conuenientiā et ſi nondū uſ
q; ad ſanguinem reſtitiſti.ſaltē hic de veſte aſpera ſiue rudi tanq̄
dicto regio habitui aſpero ſanguine vł pump ↄformi głeris.ď ve
ſte delicata erubeſcēs. Sequere in hac p̄te vł militē regis vnū de
principibꝰ primis.vnum de p̄mis ī acie.ab ip̄o rege de veſte aſpa
ↄmdatum cum dicebat. Quid exiſtis in deſertū videre homiē mol
libus veſtitū. Ecce qui mollibus veſtiuntᷣ in domibus regum ſunt:
quaſi dicat non.nec iſte in deſerto. Tu aūt homo forte dices nec
ego ſum in deſerto.vt doceat me veſtis aſpera.fallꝛis plane Nōne
de aſſumpta de hoc ſeculo neq̄ qď et tu inhabitas dc̄tm̄ eſt. Iſta ē
que aſcendit de deſerto.et lic; addatur delicijs affluēs. tn̄ hoc ď
ſolis intelligitur ſpūalibus delicijs que ſole et nō delicata huius
ſeculi cum aſcendētibus coaſcēdunt.ꝙ ergo ip̄e rex regum in de=
ſerto.id ē in iſto mūdo corde et animo deſerendo approbat ī mili
te qui de pilis cameloꝝ.et non de lana delicata.nec de ſerico vel
purpura veſtitus erat.huiꝰ oppoſitū ſ. veſtem in nobis delicataz
ſcire debemꝰ deo fore minꝰ ḡtā.ſ; veſtē rudē ḡtiorē. Quid aūt am
pliꝰ ł potiꝰ ī veſtitu deſideras.ꝙ ī ip̄o et ꝑ ip̄m deo ḡtū eſſe.qď ď=
licate veſtes et p̄cioſe mīme opātᷣ.ſicut et ſn̄ pc̄tō vt ī płibꝰ mini=
me ďferūtᷣ. Audi gregoriū. Nemo iqͭ exiſtimet ī fluxu atq; ſtudio

p̃cioſaꝝ veſtiũ pctm̃ deeſſe·qꝛ ſi hoc culpa non eſſet:nullo modo
Iohannem dñs de veſtitꝰ ſui aſperitate laudaſſʒ:et nequaꝗ̃ pauluſ
feminas a p̃cioſaꝝ veſtiũ appetitu ꝯpeſceret dicẽs:non in veſte p̃
cioſa·hec ille·Sꝫ et criſoꝰ dicit ꝙ mollis veſtis.rigidũ corpꝰ faci
le reddit delicatũ·Facto vero corpe molliori:neceſſe eſt et animã
ꝑticipare leſionez·nam vt pl'imum oꝑatões ipiꝰ ꝯſonant diſpo=
ſitõibus corporis·

IIII·CONSIDERATIO·

Tercia puella ſic ait·Tu hõ qui delicate veſtiri deſideras·Attẽ
d qualis ſit dñia inter te et hominẽ groſſa ſeu rudi veſte ex hu
militate ꝯtentũ·Profecto qui deſiderat delicate veſtiri.et nõ ſine
peccato vt ſoror mea priꝰ ꝯuicit·Is ita veſtitus aſſimilari poteſt
ſacco foris depicto ſeu deaurato·Intꝰ tñ immũdiſſimis et fetidiſſi
mis ſtercoribꝰ pleno·hõ vero rudi ſeu groſſa veſte vl' ex hũilitate
ꝯtẽtꝰ aſſimilari p̃t ſacco magno l' griſeo·Intꝰ tñ nobiliſſimis arõa
tibꝰ pleno·Vide ergo q̃d hoꝝ tu eligas·Datʒ aũt ꝯpatõ declara=
tione ſaltẽ vniꝰ mẽbri·ꝑ qd etiã de mẽbro oppoſito poterit iudica
ri·Audi igitʳ de ꝓpoſito ſummũ illũ pontificẽ Innocentiũ·Supbꝰ
inq̃t vt magis ficꝰ videatʳ.ſatagit veſtiri duplicibꝰ.indui mollibꝰ.
p̃cioſis ornari·Sꝫ quid eſt hoc·p̃cioſior ornatꝰ.niſi ſepulcrũ foris
dealbatũ·Intꝰ aũt ſpurcicia·hec ille et bene q̃dem·quippe deli=
cata et p̃cioſa veſtis ꝯtinet hominẽ nõ ſine vitijs ſe geſtantẽ qui ab
intꝰ plenꝰ eſt realibꝰ ſtercoribꝰ·et nichilõꝰ ſicut vitioſus ſterco=
ribꝰ methaphorice dictis eſt plenꝰ·Veꝝ qꝛ ipa veſtis delicata et
p̃cioſa corruptõis hmõi ꝯtinentiã teſtatʳ·queãdmodũ in ſacco fa=
cile dephẽditʳ ab ext̃ an pira q̃ ab intra ꝯtinet ſint mollia ſeu cor=
rupta·Hinc eſſe p̃t ꝙ magnꝰ pr̃ augꝰ fertur dixiſſe.de p̃cioſa veſte
erubeſco.q̃ ſi datʳ michi.vendo eam·Sꝫ et de patre clareuallis le=
gitʳ·ꝙ in veſtibꝰ paupꝑtas ei ſemꝑ placuit·ſordes nũꝗ̃·Declarato
itaqꝫ p̃miſſe diuiſionis menbro p̃mo·q̃d ſentiẽd putas de ſcdo ſibi
oppoſito·Profecto ſcdꝫ lo'pcoſ·Si ꝓpoſitũ in ꝓpoſito·et oppoſitũ
i oppoſito·Oppoſitũ gº menbrũ·i·hõ rudi ſeu groſſa veſte ex hui=
litate ꝯtentꝰ.ꝯtinꝫ oppoſitũ ſtercoribꝰ fetentibꝰ delicatã.et p̃cio
ſam veſtẽ replentibꝰ·ex eo ſ·qꝛ eſt plenꝰ nobiliſſimis aromatibus
ad celũ vſqꝫ redolentibꝰ·ꝯtinet namqꝫ vt ſupponitʳ ipam hũilita=
tem que vas eſt dicere graꝝ·gr̃a aũt puriſſimo balſamo ꝯpatʳ·igi
tur rõne ꝯtinentie ſicut balſamũ aromatiſans odorez dat·imo ſola
hũilitas m'tis p̃pollet aromatibꝰ·Ipſa nãqꝫ dicitʳ eſſe in floribus
viola.et i odoramẽtis thus·Sꝫ nõne viola odorifera eſt·nõne odo
rifeꝝ ẽ et thus·Immo ſicut thus quanto in fumũ magis tenuez re
ſolutũ fuerit·tanto maioris ſuauitatiſ odrẽ ſpargit·ita et de hũili
tate dr̃·ꝙ dũ ꝓpm ſubiectũ q̃ſi i nichilũ extenuat.g̃tiſſimũ odorem
do ſpirat·Rurſuz dr̃ hũilitas miro mõ redolere.et ꝑ nardũ ꝓpter ſui
puitatẽ ſignificari·de qua dicit ſponſa in canticis·cum eſſet rex in

accubitu ſuo.nard⁹ mea odorē ſuū dedit· Deniqꝫ ſpūſſanct⁹ libe
re flat in corde humili· qđ quidē ad maiorē facit redolētiam·Vñ
ſponſa hoc deſignans in canticis·Veni inquit auſter ꝑfla ortum
meum:et fluent aromata illius· ¶ Ceteꝝ humilitas cetera bona
hominis deo ampli⁹ redolere facit ·Nimiꝝ ſpēs aromatice cū in
puluerem redigunt' vehementius redolent·ſic et bona hominis
cū ꝑ eius humilitatē minuta fuerint· Ad qđ deſignandū dicit' in
canticis·Que eſt iſta que aſcēdit ꝑ deſertū ſicut virgula fumi ex a
romatibus mirre et thuris.et vniuerſi pulueris pigmentarij·

¶ Capitulum decimūquartum ɔtinens ɔſolatōneſ ſup arto et hu
mili recluſorio.vł cella.et vniuerſaliter ſup delectabilium habi=
tatōnum carentia·

QVartodecimo poſt ꝑmiſſa acceſſit ad dñam ſepedctāꝫ
et ali⁹ triſtis ſup humili recluſorio ſeu cella angu=
ſta et delectabilis habitatōis carentia ɔſolatōꝫ que=
rens.que huius rei gratia mox ei de ſuis puellis du=
as adiunxit·

¶ I·CONSIDERATIO·

PRima puella ad ꝑdctm̄ triſtem ſic ait·Cur homo de habitatō
ne arta turbaris:que eo tibi magis ɔuenit ꝙ ampla.ꝙ lata et
ſpacōſa.ꝙqꝫ etiā gſoſa et ſpecioſa·quo minus eris in ip̄a arta di=
ſtractus·et magis manebis recollectus· Nam et te faciet virtutū
atqꝫ ſcientiaꝝ capatiorem loc⁹ anguſtus·fert' nanqꝫ thomas aq̄
nenſis dum olim in colonia ſtuduiſſet.et maximuꝫ theſauꝝ ſciaꝝ
ſibi acq̄reret vix quatuor pedum in longū et in latū ſtudoriuꝫ ha
buiſſe·Dyogenes aūt anguſtioreꝫ cellā habuit·Audi valeriuꝫ il=
lum maximum·humile inquit tuguriū virtuteſ recepit.anguſt⁹ lo
cus magnaꝝ virtutū turbam capit·Dyogeneſ em̄ cū torqueretur
in dolio.ſe domū volubilem habere iocūdabatur.et ſe cū temporib⁹
ɔmutantē·frigore em̄ os dolij vertebat in meridiem·eſtate ad ſe=
ptētrionē.et vbicunqꝫ ſol ſe inclinauerat.dyogenis ſimul ꝑtoriuꝫ
vertebatur·

¶ II·CONSIDERATIO·

SEcunda puella ſic ait·Cur homo delectabili hic habitatōne
frui appetis:et nō poti⁹ talē rfug·Nimiꝝ ſpē diminuit ď fu=
turis in celo habēdis delicijs·Vis hoc ſcire:Legito vitas patruꝫ
Ibi nāqꝫ fctā de quodaꝫ loco mentōe dicit' ſic·Loc⁹ iſte ſi delicio
ſuſ ē et abundanſ:quā requiē ſperabim⁹ i futuro ſeculo ſi hic deli
cijs fruim'·Nōne g° młto meli⁹ ē hic habitatōib⁹ carere delctā=
bilib⁹.ꝙ pati ďtrimtū ċca bonū ſpei ď ſidereis māſiōib⁹ ɔñdis i cele
ſti ihrłm i ciuitate dñi ·vtutū.i ciuitate dei nñ·ciuitate ſancti q̄ cō
ſtruit' i celis viuis ex lapidib⁹·q̄ fūdata eſt ſaphiris· c⁹ porte ni=
tēt margaritis·c⁹ oīs muri ex auro ſunt puriſſimo·In q̄ q̄dem mā
ſiones młte ſunt.ibi nāqꝫ de⁹ nobis ɔſtituit lucidiſſimas māſiōeſ·

ibi requieſcunt ſanctorum anime. Hic aūt ꝑegrinamur a dño. nec
habemus hic manentem ciuitatem. quare nec habitatōnem.

Capitulum quindecimū ꝯtinens ꝯſolatōnes ſuꝑ carentia mol
lium lectoꝝ et delicatoꝝ lectiſternioꝝ.

QVintodecimo poſt ꝑmiſſa acceſſit ad dñam ꝯſolatricē
ſepedictā et aliꝰ triſtis querens ſuꝑ lectoꝝ duricia
et delicatoꝝ lectiſternioꝝ carentia ꝯſolari. At illa
mox eidem tres ꝯſolatrices de ſuis puellis aſſignit.

I. CONSIDERATIO

PRima puella ad hominem ꝑdictum delicata ſtramenta appe
tentem. atqꝫ ex carentia dolentem. ſic ait. Cur tu et in iſtis q̄
ris delicias. Neſcis de babilone dictum eſſe. quantū gloꝛificauit
ſe et indelicijs fuit. tantū date ei toꝛmentum et luctum. hoc autē
toꝛmētum et eius equalitas ad babilonis delicias. etiam ad alios
et alioꝝ delicias extenditur. aliter ibi nō diceretur. ꝑcipes ne
ſitis deliciaꝝ eius. et de plagis eius non accipiatis. Sed q̄ poſſet
eſſe plaga vel toꝛmentum ꝯfoꝛme ſeu equale delicijs in delicatis
lectis et lectiſternijs ꝯſiſtentibus. non appet ex ſcripturis niſi il=
lud dūtaxat qđ ꝓphetizatū reperitur. Dicente filio amos. Subter te
ſternetur tinea: et opimentum tuum erūt vermes. O qualis lectus
ſubtus. et qualia lectiſternia et opimenta ſupius. O quale et ꝗ̄
abhominabile toꝛmentum. qđ quidē vt euadaſ merito debes gau
denter carere dictis delicijs ꝯſiſtentibus in lectoꝝ atqꝫ lectiſter
nioꝝ mollicie delicata.

II. CONSIDERATIO

SEcunda puella ad eundem hominem ſic ait. Non aduertis ꝙ
circa noctem ante vſum ſtramentoꝝ dici ſolet. Noctem quie
tam et finem ꝑfectuꝫ tribuat nobis omnipotēs et misericoꝛs dñſ.
et ſubiungitᵘʳ. fratres ſobꝛij eſtote et vigilate. quia aduerſarius ve
ſter dyabolus tanquam leo rugiens circuit. querens quem deuo=
ret. Et quare hoc. Certe qꝛ dyabolus illa in hoꝛa qua ſtramētis vti
mur ꝑſertim delicatis. maxime nos temptare ſolet. Quid ergo tūc
faciendum. Expedit certe eum fugare. Quo pacto inquies. Audi
patrem clauallis. Dum inquit dyabolus officinas fratrū circuit.
debet eum fugare ab oꝛatoꝛio deuotō. a doꝛmitoꝛio ſtramenta vi
lia. hec pater ille. Cuius dicto conſiderato: gaudenter ſtramentis
vilibus eſt vtendum.

III. CONSIDERATIO.

TErcia puella ad eundem viꝝ ſic ait. Tu vir robuſte cur nō es
memoꝛ tenerꝛimi illiꝰ infātuli in aſperꝛimo frigoꝛe nati. Nā
et poſtmodum tēꝑantioꝛi temꝑe petrus homo ſolidioꝛis ſubſtātie
cū miſtriſ iudeoꝝ i domo cayphe ſtabat ad pꝛunaſ qꝛ frigus erat
et calefaciebat ſe. Cur nō ꝯſideras geſta ēca illū vagientē infātu
lū frigido loco et tēꝑe. duro ꝑſepio ꝓ lctō poſitū. et ꝓ lctiſternijs

pannis inuolutum vilibus ſ. vt puto. nam et maximꝰ dicit de ipõ
apud iudeos ſordebat in pannis. Nimirū aliter non diceretur cū
pondere pannis inuolutum. Nam et diuitum infantes et pannis
inuoluuntur ſꝫ p̄cioſis et delicatis: que nomen excedunt pānoſita-
tis. Cur non attendis et matrem pueri et ipām teneram et a natu-
ra delicatam. que ſi lectum habuiſſet: puerū ſuū tam dilectum non
in p̄ſepi poſuiſſet in medio duum animalium. infanti terribilium.
Forſitan ipſa in nuda terra iacuit. Naꝫ nichil agitur d̄ eius lecto:
quia nec erat ei locus in diuerſorio. Vbi agitur mollicies lecti ſui.
vbi culcitre de ſerico facte. vbi cuſſini p̄cioſi. et puluinaria delica-
ta. vbi ornatꝰ purpure. vbi cortine et cetera queqꝫ que reginā mū-
di decuiſſent. fac ergo ꝯpatōꝫ tui hominis ignobilis ad regē celi.
atqꝫ ad reginam mundi matrem dei vnigeniti. Fac ꝯpatōnem tui
ruſticani et robuſti ad teneros artus pueri. atqꝫ ad teneritudinem
puerpe et corporis virginei. et teipſum apud te inuenies deteſta-
bilem merito haberi. qui de duricie lecti et lectiſterniorꝫ vilitate
ꝯqueri p̄ſumis. ac ſi tibi debeantur delicie quibus caruit deus tu-
us et mater eius. Nonne erubeſcis qui talia requiris ꝯmoda. Fac
ꝯpatōnem tui iniuſti et peccatoris ad puerum puriſſimū. ad infan-
tem qui peccatum non fecit. nec eſt inuentꝰ dolus in ore eiꝰ. Fac
et ad matrem de qua ꝓpter honorem domini cuꝫ de peccatis agitᷣ
nolo queſtōnem habere. ait magnus pater auguſtinꝰ. fac inter te
ipſos ꝯpatonem et inuenies ꝙ ꝓ ſe nullo indigent penalitatis re-
medio. tu vero querendo comoda penalitates refugis quibus pro
pctōꝝ tuoꝝ remedijs indigeres. Dices forte ipē puer pro me pe-
nalitates ꝑtulit quibus peccata mea tulit. O quanta eſt hec inſa-
nia. Nunquit non ei in tuo negocio coopaberis? Per quid penali-
tates illius tibi applicabis? num ꝯmodis tuis? Nequaq̄: cum ipſe
ꝯmoda in penitentibus deteſtetur. Deniqꝫ fac ꝯpatōnem et agno-
ſce differentiam inter te inſipientem et puerum illum qui dei vir-
tus eſt. et dei ſapientia. qui non elegiſſet penalitates. nec pro le-
cto feni duriciam. qui feno iacere ꝑtulit. niſi in hmōi aliquod ma-
gnum bonum latens cognouiſſet. et q̄dcunqꝫ illud ſit eiuſdeꝫ boni
ꝑticipium tibi ſimilibus penalitatibus cum gaudio compabis.
Sane ſi p̄ter bonum implicite tactum de bono penalitatibus re-
ſpondente deſideres magis explicite edoceri. Ecce oꝑtuit criſtuꝫ
pati et ita intrare in gloriam ſuaꝫ. Proinde et tu ſperare habes ꝑ
incōmoda patienter tolerata ꝯſequi gloriā: et ꝑ tormēta tempalia
compare tibi delicias ſempiternas. Non enim ad hoc volendum
pronior eſt deus. vt quantum quis glorificauit ſe et in delicijs fuit:
tantū illi tormentum et luctꝰ debeantur q̄ꝫ ad volendum. vt quā-
tum quis in tormētis fuerit et incōmoda paſſus humiliter. tantum
ille d̄ delicijs et gaudijs cōſequatur. ſꝫ nec ſolum tantum qꝫ men-
ſuram ꝯfertam et coagitatam et ſupeffluentem dabit dominus.

EXPLICIT. NONUS. LIBER. DE. CONSOLACIONE. THEOLOGIE. INCIPIT. DECIMUS. LIBER. CONTINENS. CONSOLACIONUM. REMEDIA. OPORTUNA. CONTRA. ILLA TURBATIVA. QUE. OPPONUNTUR. SOLACIIS. ET. GAUDIIS. SEU IOCUNDITATI. CAPITULUM. PRIMUM. CONTINENS. CONSOLACIONES. SUPER. GAUDIORUM. ET. SOLACIORUM. MUNDANORUM. SEU. EXTERIORUM. CARENCIA.

DEcimo principaliter decem triſtibus ad ſepedictam dñam ↄſolatricē accedētib⁹ primo omniū vn⁹ ex eis eiuſdē domine pedibus ꝓuolutus. ipſi de mūdanoꝝ ſeu exterioꝝ gaudioꝝ et ſolacioꝝ carencia eſt conqueſtus· cui mox illa de ſuis puellis· xiiij· pro conſolacione eidem triſti impēdenda aſſignauit·

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad p̄dictū triſtē ſic ait· O homo ↄpacioꝛ tibi q̄ vt video exterioꝛib⁹ ſolacijs exquiſitis tanq̄ eger tedia vite mederi queris· Nimiꝝ ip̄ȝ medicamentū ſolacioꝝ taliū in vuln⁹ vertitur· quia dū nimis ſtudioſe ei inheſeris nō ad refectōeȝ tuā. ſed in defectionē cedere repit̄· Ipaqȝ mēs tua a ſecreti interioꝛis gaudio excludit̄· et diuerſis malis paſſionib⁹ p̄ vices ſubicit̄ Audi gregoriū dominici gregis paſtoꝛē egregiū· Vt inquit taceamus q̄ in coꝛpoꝛe doloꝛes tolerat qui febrib⁹ anhelat· Ipſa vr̄a ſalua egritudo eſt. cui curādi neceſſitas nunq̄ deeſt· quot em̄ ſolacia ad vſum viuēdi q̄rim⁹. q̄ſi tot vr̄e egritudini medicam̄tis obuiam⁹. ſȝ ip̄m quoqȝ medicamentū in vulnus vertit̄· q̄ꝛ exquiſito paulo diuti⁹ inherentes. eo graui⁹ deficimus qd̄ ꝓuide ad refectionē pam⁹s Ipſa quoqȝ mens vr̄a a ſecreti interioꝛis gaudio excluſa mō ſpe decipit̄. mō pauoꝛe vexat̄· mō doloꝛe deicit̄· mō falſa hylaritate replē· hec ille pater ſanctiſſim⁹ qui ex dictis ſolacijs finaliter infert q̄tuoꝛ malas aīe paſſiōes. de quib⁹ illa expta boeciana ↄſolatrix loquēs ſic dic̄ Gaudia pelle. pelle timoꝛē. ſpemqȝ fugato nec doloꝛ aſſit nubla mēs ē vinctaqȝ frenis h̄ vbi regnāt·

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad p̄fatū hoīeȝ mūdana gaudia appetentē ſic ait· Nōne multomeli⁹ eſt gaudio carere. q̄ de gaudio habito poſtmodū dolere et toꝛmenta ſentire· Sic inq̄ neceſſe eſt· Sed quid· Profecto extrema gaudij luct⁹ occupat teſte ſcriptura: īmo et egregius eccleſie· Paſtoꝛ gregoꝛi⁹ ſic dicit· Iure reſtat vt quot priuſ in mūdo incolumes habuim⁹ gaudia: tot de ipſo poſtmodū cogamur ſentire toꝛmenta· Hec ille pater· et videt̄ īnitī ei qd̄ in apocalipſi de babilone ſcribit̄· quātū gloꝛificauit ſe et in delicijs fuit. tātum date ei toꝛmentum et luctum·

III. CONSIDERACIO.

Tercia puella ad eundē ſic ait· Cur leta q̄ris? et de triſtibus q̄reris· Erroꝛ tibi ineſſe videt̄· Nempe plus ↄferunt triſtia q̄ leta